

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Vývoj zdaňování příjmů ze závislé činnosti v České republice

The Development of the Taxation of Income from Employment in the Czech Republic

Student: Bc. Lada Vavrošová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.

Ostrava 2015

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Lada Vavrošová**
Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně
Téma: **Vývoj zdaňování příjmů ze závislé činnosti v České republice**
Development of Taxation of Income from Employment in the Czech Republic

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické aspekty daně z příjmů fyzických osob
3. Zdaňování příjmů ze závislé činnosti
4. Praktická aplikace
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda mzdové účetní 2014*. 24. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 608 s. ISBN 978-80-7263-851-2.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: ASPI, 2014. 427 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

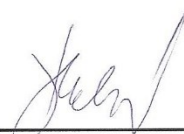
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Yveta Pšenková, Ph.D.**

Datum zadání: 21.11.2014

Datum odevzdání: 25.04.2015

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, kromě příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 24. 4. 2015

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized letters, positioned above a horizontal line.

Lada Vavrošová

OBSAH

1	Úvod	6
2	Teoretické aspekty daně z příjmů fyzických osob	7
2.1	Subjekt daně z příjmů fyzických osob	8
2.2	Osvobození od daně	9
2.3	Předmět daně z příjmů fyzických osob	10
2.3.1	Příjmy ze závislé činnosti	12
2.3.2	Příjmy ze samostatné činnosti	13
2.3.3	Příjmy z kapitálového majetku	16
2.3.4	Příjmy z nájmu	17
2.3.5	Ostatní příjmy	18
2.4	Základ daně a daňová ztráta	19
2.5	Položky odčitatelné od základu daně	21
2.6	Nezdanitelné části základu daně	21
2.7	Sleva na dani	22
2.8	Daňové zvýhodnění pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob	24
2.9	Sazba daně, minimální výše daně a zdaňovací období	25
2.10	Zálohy	25
2.11	Roční zúčtování záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daňového zvýhodnění	26
2.12	Daňové přiznání k dani z příjmu fyzických osob	27
2.13	Solidární zvýšení daně	28
2.14	Příjmy a výdaje spolupracujících osob	28
3	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti	29
3.1	Vývoj nezdanitelných částí ZD, slev na dani a daňového zvýhodnění	30
3.2	Vývoj sazeb DPFO	33

3.2.1	Změny v letech 1993 až 1995	33
3.2.2	Změny v letech 1996 až 1999	34
3.2.3	Změny v letech 2000 až 2007	36
3.2.4	Změny v roce 2008 a v následujících letech	37
3.3	Vývoj maximálního vyměřovacího základu	37
3.4	Mzda, plat a odměna za práci	38
3.4.1	Vývoj minimálních a průměrných mezd v České republice	39
4	Praktická aplikace	41
4.1	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2000	42
4.2	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2001 (2002, 2003).....	43
4.3	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2004	44
4.4	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2005	45
4.5	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2006 (2007).....	47
4.6	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2008	49
4.7	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2009	51
4.8	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2010	52
4.9	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2011	53
4.10	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2012	54
4.11	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2013	55
4.12	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2014	57
4.13	Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2015	58
4.14	Porovnání daňového zatížení poplatníků v jednotlivých letech	59
4.14.1	Optimální varianta pro zdaňování příjmů	65
5	Závěr.....	66
	Seznam použité literatury	69
	Seznam zkratk.....	71
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	

Seznam příloh

Přílohy

1 Úvod

Diplomová práce je zaměřena na téma Vývoj zdaňování příjmů ze závislé činnosti v České republice.

Cílem práce je seskupit odborné informace týkající se problematiky zákona o daních z příjmů se zaměřením na fyzické osoby a na jejich závislou činnost v České republice podle platných právních předpisů, porovnat situaci v aktuálním roce s lety předcházejícími a srovnat daňové zatížení různých poplatníků ve vybraných letech při odlišných výškách mezd.

Práce se skládá ze tří hlavních kapitol, kdy první dvě jsou zaměřeny na teoretické aspekty zdaňování příjmů a jejich historický vývoj až po aktuální rok. Ve čtvrté kapitole jsou pak teoretické aspekty aplikovány na příkladech.

Po všeobecném úvodu následuje v druhé kapitole práce teoretický rozbor daně z příjmů fyzických osob vycházející převážně ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Třetí kapitola je specifikována na zdaňování příjmů závislé činnosti od roku 1993, kdy došlo ke vzniku samostatné České republiky a zároveň s tímto mezníkem vznikla nová daňová soustava, až po aktuální rok 2015. Dále se zaměří na vývoj maximálních vyměřovacích základů u sociálního a zdravotního pojištění a následně na vývoj průměrných a minimálních mezd.

Ve čtvrté kapitole jsou aplikovány teoretické poznatky z předchozích kapitol na konkrétních příkladech. Jedná se o příklady týkající se zdaňování příjmů ze závislé činnosti od roku 2000 do roku 2015. Následně bude porovnáváno daňové zatížení v tomto časovém období a důsledky, které tyto změny efektivní sazby daně zapříčinily.

Při zpracování diplomové práce jsou využity metody popisu, analýzy, syntézy a komparace.

2 Teoretické aspekty daně z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob je upravována zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, který se týká nejen fyzických osob, ale také právnických. Na daň z příjmů fyzických osob má samozřejmě vliv spousta dalších zákonů, jako:

- zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů,
- zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád,
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti,
- zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění,
- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon,
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Přesná definice daně není nikde v zákoně stanovena, avšak v odborných literaturách je pojem daň určitým způsobem vymezen. Daň se považuje za částku, která je povinná, zákonem uložená platba do veřejného rozpočtu. Je nenávratná, neekvivalentní a většinou neúčelová.

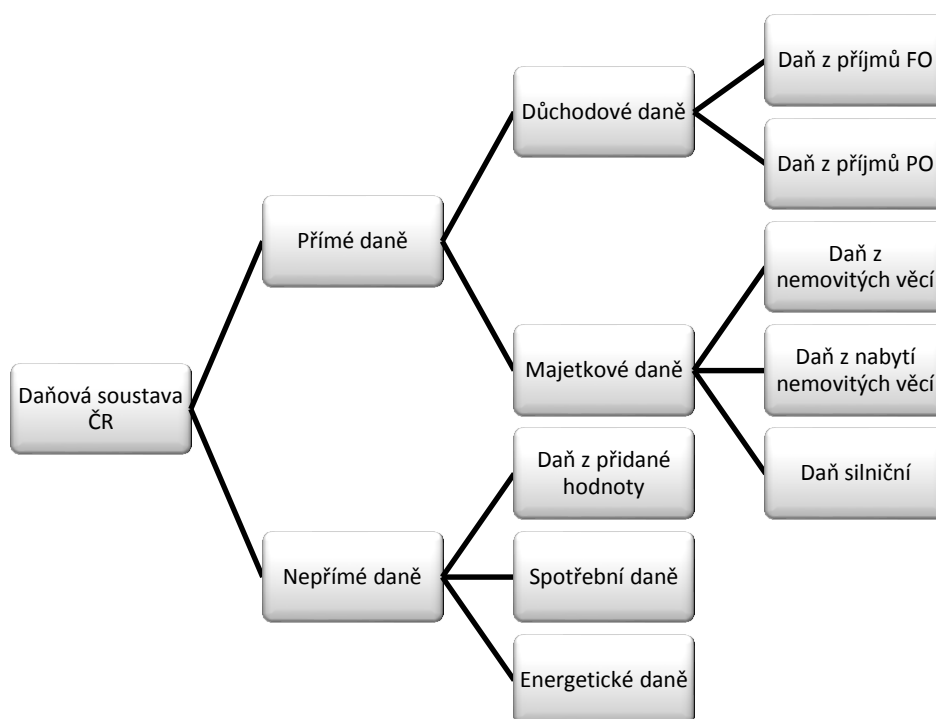
Mezi základní funkce daně patří:

- fiskální funkce,
- alokační funkce,
- redistribuční funkce,
- stimulační funkce,
- stabilizační funkce.¹

Daňový systém v České republice se vyvíjí od roku 1993 a od té doby došlo k řadám změn a i přesto každý rok dochází k legislativním úpravám daňových zákonů.

¹ VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. 12. vyd. Praha: VOX, 2014. ISBN 978-80-87480-23-6

Obr. 2.1 – Struktura daňové soustavy v ČR

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi další odvody daňového charakteru patří zejména sociální pojištění a místní poplatky.

2.1 Subjekt daně z příjmů fyzických osob

Daňovým subjektem je označován:

- poplatník, nebo
- plátce daně.

a) Poplatník daně z příjmů fyzických osob

Za poplatníka daně z příjmů fyzických osob se považuje fyzická osoba, která může být daňovým rezidentem nebo daňovým nerezidentem. Rozdíl mezi těmito osobami je v rozsahu daňové povinnosti.

Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, pokud mají na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržují. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.

Daňovými nerezidenty, jsou poplatníci, jejichž daňová povinnost se vztahuje pouze na příjmy plynoucí z České republiky, mají tedy omezenou daňovou povinnost. Jedná se o poplatníky, kteří nemají bydliště na území ČR, ani se zde obvykle nezdržují.

Bydlištěm na území České republiky se rozumí místo, kde má FO stálý byt za okolností, z nichž lze vyvodit její úmysl trvale se v tomto bytě zdržovat. Podstatná je trvalost užívání bytu – možnost užívat ho nepřetržitě. V opačném případě, nemá-li poplatník bydliště na území ČR, ale obvykle se zde zdržuje, jedná se o poplatníka jako daňového rezidenta, který zde pobývá alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce, a to souvisle nebo v několika obdobích. Do této doby se zohlední každý započatý den pobytu. Při určování rezidentství poplatníka se dále používají smlouvy o zamezení dvojího zdanění pro příslušné dva státy.

b) Plátce daně z příjmů fyzických osob

Plátcem daně se rozumí poplatník se sídlem nebo bydlištěm na území České republiky, s výjimkou fondu penzijní společnosti, pokud je tento poplatník povinen odvést správci daně daň nebo zálohu na daň, které jsou vybrány od jiných poplatníků nebo jiným poplatníkům srazeny, nebo úhradu na zajištění daně.

2.2 Osvobození od daně

V § 4 a § 4a zákona o daních z příjmů jsou vymezeny téměř veškeré příjmy, které jsou od daně osvobozeny, mezi ně patří například:

- příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku nebo jednotky, které nezahrnují nebytový prostor, kromě garáže, sklepu nebo komory, pokud v něm prodávající měl bydliště minimálně 2 roky bezprostředně před prodejem, nebo i po dobu kratší pokud příjem z prodeje použije prodávající na bytové potřeby,
- příjem z prodeje hmotné movité věci pokud nejde o cenný papír, motorové vozidlo, letadlo nebo loď, jejichž doba mezi nabytím a prodejem je kratší než 1 rok a movitou věc, která byla zahrnuta v obchodním majetku v posledních 5 letech,
- příjem získaný v podobě dávky nebo služby z nemocenského pojištění, důchodového pojištění, peněžní pomoci obětím trestné činnosti, sociálního zabezpečení, plnění z uplatnění nástrojů státní politiky zaměstnanosti a

veřejného zdravotního pojištění, plnění z pojistného spoření a plnění ze zahraničního povinného pojištění,

- dávka pro osobu se zdravotním postižením, dávka pomoci v hmotné nouzi, sociální služba, dávka státní sociální podpory, dávka pěstounské péče, příspěvek z veřejného rozpočtu, úmrtné, příspěvek na pohřeb, příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu,
- příjmy ve formě náhrady spojené s darováním a odběrem krve a jejích složek,
- příjem v podobě stipendia ze státního rozpočtu, rozpočtu obce, kraje, z prostředků vysoké školy, veřejné výzkumné instituce nebo právnické osoby, která je střední školou nebo vyšší odbornou školou,
- plnění z vyživovací povinnosti
- příspěvek fyzické osoby poskytovaný na stavební spoření a státní podporu stavebního spoření,
- bezúplatný příjem z nabytí dědictví nebo odkazu,
- a další příjmy.

2.3 Předmět daně z příjmů fyzických osob

Předmětem daně z příjmů FO jsou:

- příjmy ze závislé činnosti,
- příjmy ze samostatné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z nájmu,
- ostatní příjmy.

Předmětem daně z příjmů FO jsou veškeré příjmy, jak peněžité tak i nepeněžité. Nepeněžité příjmy je zapotřebí ocenit a to buď podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, nebo se ocení jako 5násobek hodnoty ročního plnění, pokud je příjem opakující se plnění na dobu neurčitou, dobu života člověka nebo dobu delší než 5 let.

Předmět daně podle § 3 zákona o daních z příjmů nejsou:

- příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zákona upravujícího podmínky převodu majetku státu na jiné osoby,
- příjmy získané vydáním podle právních předpisů upravujících restituci majetku,

- úvěry nebo zápůjčky s výjimkou příjmu, který věřitel nabyl z vrácené zápůjčky nebo úvěru úplatným postoupením pohledávky vzniklé na základě této zápůjčky nebo úvěru, a to ve výši rovnající se rozdílu mezi příjmem plynoucím z vrácení zápůjčky nebo úvěru a cenou, za kterou byla pohledávka postoupena, a příjmu plynoucího poplatníkovi, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru ze směnky, kterou je hrazena pohledávka,
- příjmy z rozšíření rozsahu nebo vypořádání společného jmění manželů,
- příjmy plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou je Česká republika povinna uhradit, nebo z titulu urovnání záležitosti před Evropským soudem pro lidská práva na základě smíru nebo jednostranného prohlášení vlády ve výši, kterou se Česká republika zavázala uhradit,
- příjmy plynoucí daňovému rezidentovi, který vypomáhá s domácími pracemi v zahraničí, nebo daňovému nerezidentovi, který vypomáhá s domácími pracemi v České republice a to za stravné a ubytování, jde-li o příjem k uspokojování základních, sociálních, kulturních nebo vzdělávacích potřeb,
- příjmy získané převodem majetku mezi osobami blízkými v souvislosti s ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikání, pokud osoba blízká v činnosti zemědělského podnikatele pokračuje alespoň do konce třetího zdaňovacího období následujícího po ukončení provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele převádějícího tento majetek s výjimkou nepokračování v činnosti z důvodu smrti; při porušení této podmínky jsou tyto příjmy předmětem daně ve zdaňovacím období, kdy k převodu tohoto majetku došlo a má se za to, že poplatník není v prodlení, pokud podá dodatečné daňové přiznání k dani za zdaňovací období, ve kterém nesplnil tuto podmínku,
- příjem z vypořádání spoluvlastnictví rozdělením věci podle velikosti spoluvlastnických podílů,
- příjem z výměny pozemků při pozemkových úpravách podle zákona upravujícího pozemkové úpravy, s výjimkou části pozemku, který je stavbou,
- částka uhrazená zdravotní pojišťovnou, o kterou byl překročen limit regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny podle zvláštních právních předpisů upravujících limity regulačních poplatků a doplatků na léčiva nebo potraviny,

- příjem plynoucí z titulu odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestním tribunálem, popřípadě obdobným mezinárodním soudním orgánem, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v zákoně o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

2.3.1 Příjmy ze závislé činnosti

Mezi příjmy ze závislé činnosti podle § 6 patří:

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, pokud poplatník pracuje na základě příkazů od plátce,
- příjmy z funkčních požitků,
- příjmy za práci člena družstva, společníka s.r.o., nebo komanditisty v k.s.,
- odměny členům orgánů PO, nebo likvidátora,

Pro tyto příjmy je jako poplatník chápán zaměstnanec i přesto, pokud nejde o příjmy z pracovněprávních vztahů. Jako plátce je brán zaměstnavatel.

Za funkční požitky považujeme:

- funkční platy a plnění poskytovaná v souvislosti s výkonem funkce představitelů státní moci, některých státních orgánů a soudců,
- odměny za výkon funkce v orgánech obcí a jiných orgánech územní samosprávy, státních orgánech, spolcích a zájmových sdruženích, odborových organizacích, komorách a jiných orgánech a institucích.

Dílčím základem daně je superhrubá mzda. Jde o příjmy ze závislé činnosti zvýšené o sociální a veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem. Samostatným základem daně budou příjmy, které byly zdaněny srážkovou daní plynoucí z dohod o provedení práce, které nepřesáhly částku 10 000 Kč za kalendářní měsíc, a zaměstnanec u tohoto zaměstnavatele nepodepsal prohlášení k dani.

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, předmětem daně jsou i nepeněžitě příjmy. Za tento příjem je považováno např. bezplatné zapůjčení motorového vozidla používaného zaměstnancem pro služební, ale i soukromé účely. V tomto případě se za příjem považuje částka ve výši 1 % ze vstupní ceny automobilu za každý i započatý kalendářní měsíc. Minimální částkou, která je přičítána k hrubé mzdě, je 1 000 Kč. Je-li zaměstnanci poskytováno více

automobilů postupně za sebou, které používá pro služební i soukromé účely, je výše příjmů počítána jako 1 % z nejvyšší vstupní ceny vozidla, které byly zaměstnanci poskytnuty. Pokud použije zaměstnanec více motorových vozidel současně, považuje se za příjem 1 % z úhrnu všech vstupních cen motorových vozidel použitých zaměstnancem najednou.

Kromě příjmů, které nejsou předmětem daně podle § 3, se za příjmy ze závislé činnosti také nepovažují a předmětem daně nejsou náhrady cestovních výdajů, které zaměstnavatel poskytne svému zaměstnanci v rámci výkonu činnosti spolu s hodnotou stravného na pracovní cestě, hodnotu osobních ochranných pracovních prostředků, pracovních oděvů a obuvi, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků a ochranných nápojů a zároveň výdajů na jejich udržování. Dále to jsou náklady za opotřebení vlastního náradí, a další.

Od daně jsou také mimo § 4, osvobozeny:

- nepeněžní plnění vynaložené zaměstnavatelem na odborný rozvoj zaměstnanců vztahující se k předmětu činnosti zaměstnavatele,
- hodnota stravování poskytovaných zaměstnavatelem svým zaměstnancům ke spotřebě na pracovišti,
- hodnota nealkoholických nápojů určená ke spotřebě na pracovišti,
- nepeněžité plnění z fondu kulturních a sociálních potřeb ve formě rekreačních, zdravotnických a vzdělávacích zařízení v úhrnu nejvýše 20 000 Kč za kalendářní rok,
- platba v maximální výši 30 000 Kč za rok, jako příspěvek na penzijní připojištění zaměstnance za podmínek v § 6 odst. 9 písm. p),
- a jiná osvobozená plnění vymezené v § 6 odst. 9.

O osvobozené plnění se jedná jen v případě, že jde o nepeněžní plnění. Pokud by se jednalo o přímou platbu zaměstnanci zaměstnavatelem, tak by tento příjem nemohl být zařazen mezi osvobozená plnění.

2.3.2 Příjmy ze samostatné činnosti

Příjmy ze samostatné činnosti podle § 8 pokud se neřadí do příjmů ze závislé činnosti, jsou:

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnostenského podnikání,
- příjmy z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění,

- podíl společníka v.o.s. a komplementáře v k.s. na zisku,
- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví a autorských práv do 10 000 Kč v kalendářním měsíci, včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- příjmy z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku,
- příjmy z výkonu nezávislého povolání.

Dílčím základem daně jsou příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení příjmů. Tyto výdaje mohou být stanoveny několika způsoby. Poplatník se může řídit skutečnými výdaji vynaloženými na dosažení, zajištění a udržení příjmů, nebo stanoví daň paušální částkou, popřípadě použije stanovení výdajů procentem z příjmů.

U poplatníků, kteří jsou společníkem v.o.s. nebo komplementářem k.s. je součástí DZD z příjmů ze samostatné činnosti poměrná část základu daně nebo daňové ztráty společnosti, která odpovídá výši podílu na zisku komplementářů nebo společníků v.o.s., jelikož tyto osoby ručí za závazky společnosti celým svým majetkem.

Pokud příjem z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví a autorských práv plynoucí ze zdrojů na území České republiky přesáhne od jednoho plátce za kalendářní měsíc 10 000 Kč, stává se tento příjem samostatným základem daně a daň je vybírána z tohoto příjmu srážkovou daní.

a) Výdaje stanovené procentem z příjmů

Pokud poplatník nepoužije skutečné výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, může uplatnit výdaje určené procentem z příjmů a to ve výši:

- 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z příjmů z živnostenského podnikání řemeslného, maximálně do částky 1 600 000 Kč,
- 60 % z příjmů z živnostenského podnikání, maximálně do částky 1 200 000 Kč,

- 40 % z jiných příjmů ze samostatné činnosti než z podílu společníka v.o.s. a komplementáře v k.s. na zisku, nebo z příjmů z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového vlastnictví a autorských práv, maximálně do částky 800 000 Kč,
- 30 % z příjmů z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku, maximálně do částky 600 000 Kč.

Výdaje procentem z příjmů zahrnují veškeré výdaje spojené s dosahováním příjmu a poplatník je povinen vést evidenci o příjmech a pohledávkách v souvislosti s vykonávanou samostatnou činností, které se výdaje týkají.

b) Daň stanovená paušální částkou

Další možností pro poplatníka, který má příjmy ze samostatné činnosti je stanovit si daň paušální částkou. Má-li poplatník příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnostenského podnikání, z jiného podnikání, ke kterému je potřeba podnikatelské oprávnění a z úroků na účtu, který je určen k podnikání poplatníka, může si za splnění podmínek stanovených v ZDP stanovit daň paušální částkou.

Podmínky pro stanovení paušální daně jsou:

- poplatník provozuje podnikatelskou činnost bez zaměstnanců,
- poplatník provozuje podnikatelskou činnost bez spolupracujících osob, pokud se nejedná o spolupracujícího manžela (manželku), se kterou si předpokládá příjmy a výdaje rozdělit v poměrné výši,
- výše ročních příjmů nepřekročí v bezprostředně předcházejících 3 zdaňovacích obdobích v úhrnu 5 000 000 Kč
- a není společníkem společnosti.

Splní-li poplatník výše uvedené podmínky, může podat žádost o stanovení daně paušální částkou nejpozději do 31. ledna běžného zdaňovacího období správci daně. V žádosti jsou uvedeny předpokládané příjmy a výdaje a další informace důležité pro stanovení daně. Rozdíl mezi předpokládanými příjmy a výdaji se upraví a správce daně stanoví daň paušální částkou nejpozději do 15. května běžného zdaňovacího období. Pokud tak neučiní do stanoveného termínu, nelze daň takto stanovit. Je-li daň stanovena správcem daně, jako součin 15 % sazby daně a rozdílu mezi předpokládanými příjmy a výdaji, upravenými o nezdánitelné části základu daně, odečtou se předpokládané slevy na dani a daňové zvýhodnění, které byly uvedeny v žádosti podané poplatníkem. Daň stanovena paušální částkou musí být ve výši minimálně 600

Kč. Tedy nikdy nemůže dojít k vyčíslení daňového bonusu nebo daňové ztráty, vždy vznikne daňová povinnost.

Pokud dosáhne poplatník příjmů z prodeje věci zahrnuté v obchodním majetku, nebo jiných příjmů než příjmů, které jsou podstatné pro stanovení paušální daně. A tyto příjmy v úhrnu přesáhnou částku 15 000 Kč za zdaňovací období, je poplatník povinen po skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání a daň stanovená paušální částkou se ruší.

Takto vypočtenou daň může správce daně stanovit poplatníkovi až na další 3 zdaňovací období. Pokud ovšem dojde k zjištění, že příjmy a výdaje neodpovídají dříve stanovenému odhadu, nebo dojde k nesplnění podmínek, může správce daně zrušit rozhodnutí o stanovení daně pro následující zdaňovací období.

Jestliže poplatník souhlasí s vyměřenou daní správcem, vede jednoduchou evidenci o výši dosahovaných příjmů, výši pohledávek a o hmotném majetku, který používá pro výkon své činnosti a pokud je plátcem DPH tak i evidenci pro tuto daň. Daň stanovená paušální částkou je splatná do 15. prosince běžného zdaňovacího období.

2.3.3 Příjmy z kapitálového majetku

Mezi příjmy z kapitálového majetku pokud se neřadí do příjmů ze závislé činnosti nebo ze samostatné činnosti řadíme:

- podíly na zisku z obchodní korporace a úroky z držby cenných papírů, příjmy z vyrovnání mimo stojícího společníka dosažené na základě smlouvy o převodu zisku, nebo ovládací smlouvy,
- podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání,
- úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, který neslouží pro podnikání,
- výnosy z jednorázového vkladu,
- dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem a doplňkového penzijního spoření,
- plnění ze soukromého životního pojištění,
- úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů nebo zápůjček, úroky z prodlení, poplatek z prodlení, úroky z práva na dorovnání, úroky z vkladů, úroky z hodnoty splaceného vkladu ve smluvené výši členů obchodní korporace,
- úrokové a jiné výnosy z držby směn,

- plnění ze zisku svěřenského fondu,
- rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou hodnotou dluhopisu vč. vkladního listu a emisním kursem při jejich vydávání.

Podíly na zisku z obchodní korporace a úroky z držby cenných papírů, příjmy z vyrovnání mimo stojícího společníka dosažené na základě smlouvy o převodu zisku, nebo ovládací smlouvy, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, úroky z peněžních prostředků na účtu, který neslouží pro podnikání, výnosy z jednorázového vkladu, dávky penzijního připojištění se státním příspěvkem snížené o zaplacené příspěvky a o státní příspěvek, dávky penzijního pojištění snížené o zaplacené příspěvky, dávky z doplňkového penzijního spoření snížené o zaplacené příspěvky a o státní příspěvky na doplňkové penzijní spoření, plnění ze soukromého životního pojištění snížené o zaplacené pojistné, plnění ze zisku svěřenského fondu, rozdíl mezi vyplacenou jmenovitou hodnotou dluhopisu vč. vkladního listu a emisním kursem při jejich vydávání a úrokové příjmy a jiné výnosy z držby směnek vystavené bankou k zajištění pohledávky vzniklé z vkladu věřitele plynoucí ze zdrojů na území České republiky jsou samostatným základem daně stanovené zvláštní sazbou daně.

2.3.4 Příjmy z nájmu

Za příjmy z nájmu jsou považovány:

- příjmy z nájmu movitých věcí nebo bytů,
- příjmy z nájmu movitých věcí, kromě příležitostného nájmu,

pokud nejsou součástí příjmu ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti, nebo z kapitálového majetku.

Dílním základem daně jsou příjmy z nájmu snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Výdaje pro zjištění základu daně nemusí být jen skutečně vynaložené, může si je poplatník stanovit procentem z příjmů. Výdaje může uplatnit ve výši 30 % z příjmů, maximálně však do výše 600 000 Kč. Pokud uplatňuje výdaje procentem z příjmů, jedná se o veškeré výdaje vynaložené v souvislosti s příjmem z nájmu a je nucen vést evidenci o příjmech a pohledávkách vzniklých v souvislosti s nájmem.

2.3.5 Ostatní příjmy

Za ostatní příjmy jsou považovány příjmy, které nejsou příjmem ze závislé činnosti, ze samostatné činnosti, z kapitálového majetku, z nájmu a jsou:

- příjmem z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, vč. příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, které nejsou podnikatelskou činností,
- příjmem z převodu nemovité věci, cenného papíru a jiné věci,
- příjmem z převodu účastí na společnosti s ručením omezeným, komanditisty na komanditní společnosti a příjem z převodu družstevního podílu,
- příjmem ze zděděných práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví vč. práv autorských a práv příbuzných tomuto právu,
- přijatým výživným, důchodem a obdobně opakujícím se požitkem,
- podílem člena obchodní korporace na likvidačním zůstatku mimo společníka v.o.s. a komplementáře k.s.,
- podílem majitele podílového listu z podílu při zrušení podílového fondu, pokud nejde o splnutí nebo sloučení podílového fondu,
- vypořádacím podílem při zániku účasti člena v obchodní korporaci mimo společníka v.o.s. a komplementáře k.s., podílem na majetku transformovaného družstva, vrácení emisního ážia a příplatku,
- výhrou v loteriích, sázkách a podobných hrách a výhrou z reklamních soutěží a slosování,
- cenou z veřejných soutěží, sportovních soutěží,
- příjmem společníka v.o.s. a komplementáře při ukončení účasti na v.o.s. nebo k.s., které obdrží od jiné osoby než od společnosti, ve které ukončil účast,
- příjmem z převodu jmění na společníka a příjmem z vypořádání,
- příjmem z jednorázové náhrady práv,
- příjmem obmyšleného ze svěřenského fondu,

- příjmem z výměnky,
- bezúplatným příjmem,
- příjmem z rozpuštění rezervního nebo obdobného fondu.

Dílčím základem daně jsou příjmy považované za ostatní příjmy snížené o výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pokud výdaje spojené s jednotlivým druhem příjmu jsou vyšší než samotný příjem, k částce se nebude přihlížet. Jelikož ostatní příjmy mohou mít pouze kladnou nebo nulovou hodnotu a to za předpokladu, že se každý příjem posoudí zvlášť.

U příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství lze použít výdaje procentem z příjmů ve výši 80 %, maximálně do částky 1 600 000 Kč.

Na ostatní příjmy se vztahuje kromě § 4 další osvobození, a to na:

- příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného nájmu movitých věcí, vč. příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, které nejsou podnikatelskou činností, pokud celkově nepřekročí ve zdaňovacím období částku 30 000 Kč, nebo jedná-li se o příjem z chovu včel, a poplatník nemá více než 60 včelstev ve zdaňovacím období, je osvobozena částka 500 Kč na jedno včelstvo,
- výhry z loterií, sázek a podobných her,
- bezúplatné příjmy od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší (sourozenec, strýc, teta, synovec, neteř, manžel/manželka, manžel/manželka dítěte, dítě manžela/manželky, rodiče manžela/manželky, manžel/manželka rodičů), od osoby, se kterou poplatník žil minimálně po dobu jednoho roku bezprostředně ve společně hospodařící domácnosti před získáním bezúplatného příjmu, obmyšleného z jeho majetku, který zvýšil majetek tohoto fondu a je osobou v linii přímé nebo vedlejší a příjmy nabyté příležitostně, pokud celková částka těchto příjmů od jednoho poplatníka nepřekročí ve zdaňovacím období částku 15 000 Kč.

2.4 Základ daně a daňová ztráta

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pokud má poplatník více jak jeden příjem, je základem daně součet dílčích základů daně. Do základu daně

se nezahrnují příjmy, které nejsou předmětem daně, příjmy osvobozené od daně a příjmy, z kterých se daň vybírá zvláštní sazbou daně.

Pokud výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů převýší ve zdaňovacím období příjmy získané poplatníkem, jedná se o daňovou ztrátu. Pro určení daňové ztráty u poplatníka, který má více DZD, tedy více než jeden příjem, je nutné při výpočtu rozdělit základ daně na příjmy z § 6 a příjmy z § 7 – 10. Pokud součet § 7 – 10 vyjde kladný, přičteme ho k § 6 a tento součet nám tvoří základ daně. Je-li součet § 7 – 10 záporný jedná se o daňovou ztrátu, kterou nemůžeme kompenzovat s § 6.

Rozdíl mezi příjmy a výdaji se podle § 23 – 25 dále upravuje o příjmy a výdaje snižující nebo naopak zvyšující tento rozdíl.

V § 23 jsou vymezeny částky, o které je třeba snížit nebo naopak zvýšit rozdíl mezi příjmy a výdaji jako jsou např. částky, které neoprávněně zkracují příjmy, částky, které podle zákona o daních z příjmů nelze zahrnout do výdajů, aj.

Výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle § 24 jsou veškeré výdaje, které nebyly v předchozích zdaňovacích obdobích ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů uplatněny, a které jsou podle ZDP daňově uznatelnými, jako např. daňové odpisy hmotného majetku, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem, výdaje na provoz vlastního zařízení k ochraně životního prostředí, daň z nemovitých věcí a daň z nabytí nemovitých věcí, pokud byly zaplacený, rezervy a opravné položky, jejichž způsob tvorby a výši pro daňové účely stanoví zákon o rezervách a další.

K § 24 se váže následující § 25, který definuje výdaje vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmu, které pro daňové účely nelze uznat, tedy daňově neuznatelné výdaje. Jsou jimi např. výdaje na zvýšení základního kapitálu, vyplacené podíly na zisku, manka a škody přesahující náhrady, technické zhodnocení majetku, výdaje na reprezentaci, kterými jsou zejména výdaje na pohoštění, občerstvení a dary (za dar se nepovažuje reklamní nebo propagační předmět, který je opatřen jménem nebo ochranou známkou poskytovatele tohoto předmětu nebo názvem propagovaného zboží nebo služby, jehož hodnota bez daně z přidané hodnoty nepřesahuje 500 Kč, a který není s výjimkou tichého vína předmětem spotřební daně), výdaje na osobní potřebu poplatníka, tvorba opravných položek a rezerv, o kterých tak nestanoví zákon o rezervách, účetní odpisy dlouhodobého majetku, sociální a zdravotní

pojištění za podnikatele, cestovné nad limit, daň z příjmů fyzických osob, ostatní pokuty a penále, ...

2.5 Položky odčitatelné od základu daně

Další položky, o které můžeme upravit ZD, vychází z § 34. Od základu daně můžeme odečíst daňovou ztrátu nebo její část zaokrouhlenou na celé koruny nahoru, která vznikla v 5 bezprostředně předcházejících zdaňovacích obdobích. Další odčitatelnou položkou jsou odpočty na výzkum a vývoj nebo odpočty na podporu odborného vzdělávání a ty můžeme odečítat nejdéle po dobu následujících 3 let po období, ve kterém vznikly.

2.6 Nezdánitelné části základu daně

Nezdánitelné části základu daně jsou roční odpočty dle § 15, o které lze snížit základ daně. Od základu daně ve zdaňovacím období lze odečíst:

- hodnota bezúplatného plnění poskytnutého obcím, krajům, organizačním složkám státu, právnickým osobám se sídlem na území ČR a fyzickým osobám s bydlištěm na území ČR, na konkrétní účely pokud je celková částka minimálně 2 % základu daně ve zdaňovacím období nebo činní alespoň 1 000 Kč a nepřesáhne 15 % základu daně,
- dárcovství krve, které se oceňuje částkou 2 000 Kč a dárcovství orgánu oceněné 20 000 Kč,
- částka rovná úrokům zaplacených ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření, úrokům z hypotečního úvěru, sníženým o státní příspěvek použitý na financování bytových potřeb (výstavba bytového domu, rodinného domu, koupě pozemku pro účely výstavby, koupě bytového domu, rodinného domu, ...),
- příspěvek zaplacený poplatníkem na penzijní připojištění se státním příspěvkem snížený o 12 000 Kč ve výši maximálně 12 000 Kč za zdaňovací období,
- příspěvek na penzijní pojištění zaplacený poplatníkem, pokud dojde k výplatě plnění až po 60 kalendářních měsících a nejdříve v roce kdy poplatník dosáhne 60 let věku, ve výši maximálně 12 000 Kč za zdaňovací období,
- příspěvek zaplacený poplatníkem na doplňkové penzijní spoření na zdaňovací období snížený o 12 000 Kč, nejvýše v částce 12 000 Kč,

- zaplacené pojistné poplatníkem na jeho soukromé životní pojištění, pokud dojde k výplatě plnění až po 60 kalendářních měsících od uzavření smlouvy a nejdříve v roce kdy poplatník dosáhne 60 let věku, ve výši maximálně 12 000 Kč ze všech pojistných smluv,
- zaplacené členské příspěvky odborové organizaci pokud je poplatník jejím členem v částce 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a maximálně 3 000 Kč za zdaňovací období,
- částku vynaloženou za zkoušky dalšího vzdělávání hrazené poplatníky a nezahrnuté ve výdajích souvisejících s příjmy ze samostatné činnosti ve výši 10 000 Kč, popřípadě u osoby se zdravotním postižením 13 000 Kč a osoby s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč.

2.7 Sleva na dani

Poplatníkům daně z příjmů fyzických osob se ve zdaňovacím období nebo jeho části může vypočtená daň snižovat ročně o částky 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením, 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením a poměrnou část z těchto částek, je-li výsledkem průměrného ročního přepočteného počtu zaměstnanců desetinné číslo a dále o částky ve výši daně vypočtené z dílčího základu daně ze samostatné činnosti jako investiční pobídky za splnění podmínek uvedených v § 35a.

Poplatník, který podepsal Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (viz Příloha č. 1) u svého zaměstnavatele, si může uplatnit slevy na dani podle § 35ba a § 35 bb a daňového zvýhodnění na dítě podle § 35 bc. Toto prohlášení může zaměstnanec podepsat pouze u jednoho zaměstnavatele, pokud vykonává souběžně více zaměstnání. Jeho vypočtená daň se za zdaňovací období snižuje o základní slevu na poplatníka ve výši 24 840 Kč ročně a v průběhu roku každý měsíc kdy u tohoto zaměstnavatele pracoval o 2 070 Kč. Sleva na poplatníka se následně v ročním zúčtování uplatňuje vždy v celé roční výši bez ohledu na to, zda v některém z měsíců poplatník měl nebo neměl zdanitelné příjmy.

Další slevou, kterou může poplatník uplatnit je sleva na manžela (manželku) popřípadě i na registrovaného partnera ve výši 24 840 Kč nebo 49 680 Kč je-li manžel (manželka) držitelem průkazu ZTP/P žijící s poplatníkem ve společné domácnosti, pokud nemá vlastní příjem za zdaňovací období vyšší než 68 000 Kč. Sleva se uplatní v ročním zúčtování v celé nebo v poměrné výši, a to za každý měsíc, na jehož počátku jsou splněny podmínky. Mezi vlastní příjmy manžela (manželky) se nezahrnují:

- dávky státní sociální podpory (přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné),
- dávky pěstounské péče kromě odměny pěstouna,
- dávky osobám se zdravotním postižením,
- dávky pomoci v hmotné nouzi,
- příspěvek na péči,
- sociální služby,
- státní příspěvky na penzijní připojištění se státním příspěvkem,
- státní příspěvky na doplňkové penzijní spoření,
- státní příspěvek o stavební spoření a státní podporu stavebního spoření,
- stipendia poskytované studujícím soustavně se připravujícím na budoucí povolání,
- příjem plynoucí z důvodu péče o blízkou osobu.

Slevu na manžela (manželku) nemůže uplatnit poplatník, který uplatní u příjmů z podnikání nebo příjmů z pronájmu paušální výdaje a součet dílčích základů daně, u nichž byly uplatněny paušální výdaje, je vyšší než 50 % celkového základu daně.

Pokud je poplatník invalidním důchodcem pro invaliditu prvního nebo druhého stupně a pobírá invalidní důchod z důchodového pojištění má nárok na slevu na invaliditu ve výši 2 520 Kč. Slevu si poplatník uplatní i v případě, že nárok na invalidní důchod poplatníkovi zanikl z důvodu souběhu invalidního a starobního důchodu. Je-li jeho invalidita třetího stupně a pobírá-li invalidní důchod má nárok na rozšířenou slevu na invaliditu ve výši 5 040 Kč. Jestliže je držitelem průkazu ZTP/P má nárok na slevu ve výši 16 140 Kč. Podmínkou pro uplatnění slevy je, že důchod je nejen přiznán, ale i skutečně vyplácen. Sleva se uplatní v poměrné výši, a to za každý měsíc, na jehož počátku jsou splněny podmínky.

Dále si může poplatník uplatnit slevu na studenta ve výši 4 020 Kč po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem až do dovršení 26 let nebo pokud je studentem prezenční formy studia v doktorském navazujícím programu na vysoké škole až do 28 let. Sleva se uplatní v poměrné výši, a to za každý měsíc, na jehož počátku jsou splněny podmínky.

Slevu si může poplatník také uplatnit za umístění vyživovaného dítěte v daném zdaňovacím období v zařízení péče o děti předškolního věku včetně mateřské školy. Výše slevy se rovná výši výdajů prokazatelně vynaložených poplatníkem, pokud tyto výdaje již nebyly

uplatněny jako výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů a to maximálně ve výši minimální mzdy za každé dítě v daném zdaňovacím období. Slevu na dani si může uplatnit poplatník pouze tehdy, žije-li vyživované dítě s poplatníkem ve společné domácnosti a žije-li s více poplatníky, může si tuto slevu uplatnit jen jeden z nich.

2.8 Daňové zvýhodnění pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob

Poplatník daně z příjmů fyzických osob má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě, které s ním žije ve společně hospodařící domácnosti ve výši:

- 13 404 Kč ročně na první vyživované dítě,
- 15 804 Kč ročně na druhé vyživované dítě,
- 17 004 Kč ročně na třetí a každé další vyživované dítě,
- dvojnásobku daňového zvýhodnění, dle určeného pořadí dítěte jedná-li se o dítě, které je držitelem průkazu ZTP/P.

Za vyživované dítě poplatníka se považuje dítě vlastní, osvojenec, dítě v péči, která nahrazuje péči rodičů, dítě, které přestalo být u tohoto poplatníka z důvodu nabytí plné svéprávnosti nebo zletilosti v pěstounské péči, dítě druhého z manželů, vlastní vnuk nebo vnuk druhého z manželů, pokud jeho rodiče nemají dostatečné příjmy, z nichž by mohli daňové zvýhodnění uplatnit, pokud je:

- nezletilým dítětem,
- zletilým dítětem až do dovršení 26 let, pokud nepobírá invalidní důchod pro invalidu třetího stupně a soustavně se připravuje na budoucí povolání, nebo se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.

Tato daňová zvýhodnění si může poplatník uplatnit, pokud nevyužívá slevu na dani ve spojitosti s investičními pobídkami. A také poplatník musí mít ve zdaňovacím období příjem ze závislé činnosti, samostatné činnosti, z kapitálového majetku a z nájmu alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy.

Daňové zvýhodnění si může poplatník daně uplatnit jako slevu na dani, daňový bonus nebo kombinací slevy na dani a daňového bonusu. Slevu na dani uplatní poplatník až do výše vypočtené daňové povinnosti za dané zdaňovací období, zbylá částka je daňovým bonusem. Takto vzniklý daňový bonus si může poplatník uplatnit, pokud je jeho výše alespoň 100 Kč a

maximálně 60 300 Kč za rok. Měsíční daňový bonus lze poplatníkovi vyplatit, pokud jeho výše činí alespoň 50 Kč, maximálně však 5 025 Kč.

Žije-li dítě v jedné společně hospodařící domácnosti s více poplatníky, může daňové zvýhodnění uplatnit ve zdaňovacím období v jednom kalendářním měsíci jen jeden z nich. Jde-li o více vyživovaných dětí a více poplatníků, mohou si tyto poplatníci daňové zvýhodnění rozdělit, ale je třeba dbát na určení pořadí dětí vzhledem k různým výškám zvýhodnění.

Pokud poplatník vyživuje dítě jen jeden nebo několik kalendářních měsíců v roce – nejde tedy o celý kalendářní rok např. z důvodu narození dítěte, může si uplatnit daňové zvýhodnění pouze ve výši 1/12 za každý kalendářní měsíc, v němž byly splněny podmínky pro jeho uplatnění. Daňové zvýhodnění uplatní již v kalendářním měsíci, ve kterém se dítě narodilo, nebo v měsíci ve kterém začíná soustavná příprava dítěte na budoucí povolání, nebo ve kterém bylo dítě osvojeno nebo převzato do péče.

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě nemohou uplatnit poplatníci, kteří mají příjmy ze samostatné činnosti a z pronájmu, na které uplatňují paušální výdaje a tyto dílčí základy daně v součtu jsou vyšší než 50 % z celkového základu daně.

2.9 Sazba daně, minimální výše daně a zdaňovací období

Sazba daně činí 15 % ze zaokrouhleného základu daně na celé stokoruny dolů, sníženého o nezdanitelnou část základu daně a odčitatelné položky základu daně.

Daň nebo penále se poplatníkovi nepředepíše a následně daň nebo penále neplatí, nepřesáhne-li částku 200 Kč, nebo celkové zdanitelné příjmy nečiní u fyzické osoby více než 15 000 Kč, pokud nejde o příjmy vybírané srážkovou daní.

Zdaňovacím obdobím daně z příjmů fyzických osob je kalendářní rok.

2.10 Zálohy

Má-li poplatník základ daně, který tvoří součet dílčích základů daně, jsou zálohy placeny dle výše dílčího základu daně z příjmů ze závislé činnosti a to následovně:

- činí-li DZD ze závislé činnosti 50 % nebo více z celkového základu daně, neplatí zálohy z § 7, 8 a 9 a zálohy za něj odvede plátce, který měl povinnost srazit zálohu na daň z příjmů ze závislé činnosti,

- je-li dílčí základ daně ze závislé činnosti menší než 15 %, ze kterých měl plátcе povinnost srazit zálohy na daň z příjmů ze závislé činnosti, platí se zálohy z § 7 – 9 v plné výši,
- činí-li dílčí základ daně ze závislé činnosti, ze kterých měl plátcе povinnost srazit zálohy 15 % a více, avšak méně jak 50 %, poplatník je povinen zaplatit zálohy z dílčích základů daně dle § 7 – 9 v poloviční výši.

Poplatníci mající příjmy z § 7, 8 a 9, kteří přesáhli svou poslední známou daňovou povinností 30 000, ale nepřesáhli částku 150 000 Kč, platí zálohy na daň na zdaňovací období ve výši 40 % z poslední známé daňové povinnosti dvakrát ročně a to do 15. dne šestého a dvanáctého měsíce. Přesáhne-li poslední známá daňová povinnost poplatníka 150 000 Kč, platí zálohy ve výši 25 % z poslední známé daňové povinnosti čtyřikrát za rok k 15. dni třetího, šestého, devátého a dvanáctého měsíce. Poplatník, jehož poslední známá daňová povinnost nepřesáhla 30 000 Kč, zálohy neplatí. Zálohy na daň z příjmů fyzických osob se platí v průběhu zálohového období. Do poslední známé daňové povinnosti, se nezahrnují příjmy z § 10 a s nimi související výdaje. Po skončení zdaňovacího období nebo období, za něž je podáváno daňové přiznání, se zaplacené zálohy na daň započítávají na úhradu skutečné výše daně.

Plátcе, který vybírá a platí zálohy na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, vypočte zálohu na daň z úhrnu příjmů ze závislé činnosti zaokrouhleného na celé 100 Kč nahoru nebo na celé koruny nahoru pokud výše úhrnu nedosahuje 100 Kč zúčtované nebo vyplacené poplatníkovi za kalendářní měsíc nebo za zdaňovací období. Záloha činí 15 % za kalendářní měsíc a zaokrouhluje se na celé koruny nahoru. Má-li u plátce daně poplatník podepsané prohlášení k dani, sníží tuto zálohu na daň o případné slevy na dani a daňové zvýhodnění, nemá-li podepsané toto prohlášení, ke slevám a daňovým zvýhodněním se nepřihlíží. Tuto výši zálohy srazí plátcе daně poplatníkovi při výplatě jeho mzdy. Plátcе odvede úhrn sražených záloh nejpozději do 20. dne kalendářního měsíce, v němž povinnost srazit zálohy vznikla. Nepožádá-li poplatník o roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění, je sraženými zálohami ze mzdy jeho daňová povinnost splněna, pokud není povinen podat daňové přiznání.

2.11 Roční zúčtování záloh na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a daňového zvýhodnění

Poplatník, který ve zdaňovacím období pobíral mzdu pouze od jednoho nebo od více plátců daně postupně a podepsal u těchto plátců prohlášení k dani, může požádat písemně o provedení ročního zúčtování záloh a daňového zvýhodnění posledního z uvedených plátců daně

a to nejpozději do 15. února po uplynutí zdaňovacího období. Plátce daně provede roční zúčtování na základě dokladů za uplynulé zdaňovací období od všech předchozích plátců daně o zúčtované nebo vyplacené mzdě, sražených zálohách na daň z těchto příjmů, poskytnuté slevě na dani a vyplacených daňových bonusech.

Výpočet daně a roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění provede plátce daně nejpozději do 15. března po uplynutí zdaňovacího období.

Poplatníkovi, který neuplatňuje daňové zvýhodnění, plátce daně vrátí jako přeplatek z ročního zúčtování záloh kladný rozdíl mezi zálohově sraženou daní a daní sníženou o slevy pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob, nejpozději do 31. března po uplynutí zdaňovacího období, činí-li úhrnná výše tohoto přeplatku více než 50 Kč. O tento rozdíl sníží plátce daně nejbližší odvody záloh správci daně, nejdéle do konce zdaňovacího období nebo požádá o jejich vrácení správce daně, jako přeplatek Případný nedoplatek z ročního zúčtování záloh se poplatníkovi nesráží.

Roční zúčtování záloh a daňového zvýhodnění neprovede plátce u poplatníka, který podá nebo je povinen podat přiznání k dani.

2.12 Daňové přiznání k dani z příjmu fyzických osob

Daňové přiznání je povinen podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně. Daňové přiznání je povinen podat i ten, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, nepřesáhly 15 000 Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu.

Od roku 2013 má povinnost podat daňové přiznání zaměstnanec, který má vyšší měsíční příjem než maximální vyměřovací základ v daném roce, a ze kterého mu zaměstnavatel je povinen srážet solidární zvýšení daně u záloh.

Daňové přiznání není povinen podat poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti od jednoho nebo postupně od více plátců daně. Podmínkou je, že poplatník podepsal u všech plátců daně na příslušné zdaňovací období prohlášení k dani, a vyjma příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž je vybírána daň srážkou, nemá jiné příjmy podle § 7 až 10 vyšší než 6 000 Kč.

Termín pro podání daňového přiznání je do 1. 4. následujícího roku, za které podáváme daňové přiznání, nebo do 1. 7. pokud daňové přiznání vypracuje daňový poradce.

2.13 Solidární zvýšení daně

Pokud součet příjmů ze závislé činnosti a příjmů ze samostatné činnosti přesáhne 48násobek průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení je poplatník povinen vypočtenou roční daň zvýšit o tzv. solidární zvýšení daně, které činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem DZD ze závislé činnosti a DZD ze samostatné činnosti v daném zdaňovacím období a 48násobku průměrné mzdy.

2.14 Příjmy a výdaje spolupracujících osob

Příjmy a výdaje ze samostatné činnosti mohou být rozděleny mezi poplatníka a s ním spolupracující osoby, kterými mohou být kromě společníka v.o.s. a komplementáře k.s.:

- manžel (manželka),
- osoba žijící s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti,
- člen rodiny zúčastněný na provozu rodinného závodu.

Příjmy a výdaje si spolupracující osoby rozdělí tak aby výše podílu na příjmech a výdajích byla vždy stejná a aby na spolupracující osobu nepřípadlo více než 30 % příjmů a výdajů. Rozdíl mezi příjmy a výdaji u spolupracující osoby nesmí překročit 180 000 Kč za zdaňovací období a 15 000 Kč za každý započatý kalendářní měsíc.

Pokud je spolupracující osobou pouze manžel (manželka), zvyšuje se horní hranice podílu na příjmech a výdajích na 50 % a rozdíl mezi příjmy a výdaji nesmí překročit 450 000 Kč za zdaňovací období a 45 000 Kč za každý započatý kalendářní měsíc.

V případě, že se jedná o dítě, které nemá ukončenou povinnou školní docházku, dítě na které je uplatňováno daňové zvýhodnění na vyživované dítě, osobu, na kterou je uplatněna sleva na manžela (manželku), nebo o poplatníka, který zemřel, nelze na ně takto rozdělit příjmy a výdaje.

3 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti

Počátkem roku 1993, ke kterému se datuje vznik České republiky, se zavedla nová daňová soustava. Jak již bylo naznačeno v minulé kapitole, v oblasti osobních důchodových daní docházelo od tohoto roku k mnoha novelizacím. Měnily se výše i počty daňových sazeb, měnil se způsob úpravy základu daně i následně vypočtené zálohy na daň.

Od roku 1993 dochází v oblasti předmětu daně ke změnám týkající se rozšiřování a úpravě § 3 a § 6 především odstavců upravujících příjmy, které nejsou předmětem daně. V roce 1998 se začíná aplikovat na oceňování nepeněžitých příjmů zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a změně některých zákonů.

Podobně jako předmět daně v oblasti příjmů osvobozených od daně od zavedení nové daňové soustavy dochází ke korekcím a rozšiřování § 4 a § 6 až k dnešní podobě.

Úprava příjmů ze závislé činnosti na základ daně prošla v roce 2008 razantní změnou. Výpočet základu daně byl stanoven od roku 1997 do roku 2008 jako rozdíl mezi příjmy ze závislé činnosti (a funkčních požitků) a sociálním pojištěním (pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění), které je povinen platit zaměstnanec. V období let 1993 až 1996 vstupovaly do výpočtu navíc dvě položky snižující rozdíl mezi příjmy ze závislé činnosti a sociálním pojištěním, a to:

- částka 200 Kč za každý kalendářní měsíc výkonu práce na částečnou úhradu nákladů zaměstnance na cesty do práce a zpět, vykonává-li zaměstnanec pro zaměstnavatele práci ve více než pěti kalendářních dnech v kalendářním měsíci a nejde-li o zaměstnance, jejichž dohodnuté nebo sjednané pravidelné pracoviště má popisné číslo shodné s místem bydliště,
- 30 % příjmů (v roce 1996 25 %) ze závislé činnosti u poplatníků s bydlištěm v zahraničí, kteří byli zahraničním subjektem vysláni jako odborníci (experti) se specifickými znalostmi za účelem poskytnutí odborné pomoci právníckým osobám se sídlem v tuzemsku a zdržují se v tuzemsku jen za účelem této odborné pomoci, jsou považováni za poplatníky s daňovou povinností vztahující se pouze na příjmy ze zdrojů na území České republiky.

Po roce 2008 jsou základem daně příjmy ze závislé činnosti zvýšené o částku zdravotního pojištění, sociálního zabezpečení a příspěvku na státní politiku nezaměstnanosti, které je povinen platit zaměstnavatel za své zaměstnance. Takto stanovený základ daně se nazývá superhrubá mzda.

3.1 Vývoj nezdaniitelných částí ZD, slev na dani a daňového zvýhodnění

Od roku 1993 do roku 2006 (u daňového zvýhodnění 2005) byly nezdaniitelnými částkami základu daně v § 15 položky, které dnes uplatňujeme jako slevy na dani nebo daňové zvýhodnění. Do § 15 se řadily v roce 1993 nezdaniitelné části ZD:

- na poplatníka - základní nezdaniitelná částka,
- na vyživované dítě,
- na manžela (manželku),
- pro poplatníka, který pobíral částečný invalidní důchod,
- pro poplatníka, který pobíral plný invalidní důchod,
- pro držitele průkazu ZTP/P,
- hodnota darů.

V roce 1994 byla zavedena další nezdaniitelná část ZD a to odpočet pro poplatníka, který je studentem připravujícím se soustavně na budoucí povolání. V roce 1997 se mezi nezdaniitelné části ZD přidává darování krve na zdravotnické účely. Od roku 1998 si mohli poplatníci odečíst částku rovnou úrokům zaplacených za zdaňovací období ze stavebního spoření nebo z hypotečního úvěru použitého pro financování bytových potřeb. V roce 2000 je opět rozšířen § 15 o položku týkající se příspěvků na penzijní připojištění se státní příspěvkem zaplacenou poplatníkem za zdaňovací období. V roce 2001 lze odečíst a do § 15 je zařazeno zaplacené pojistné poplatníkem na soukromé životní pojištění. A v roce 2004 se za nezdaniitelnou část ZD považují také zaplacené členské příspěvky odborové organizaci.

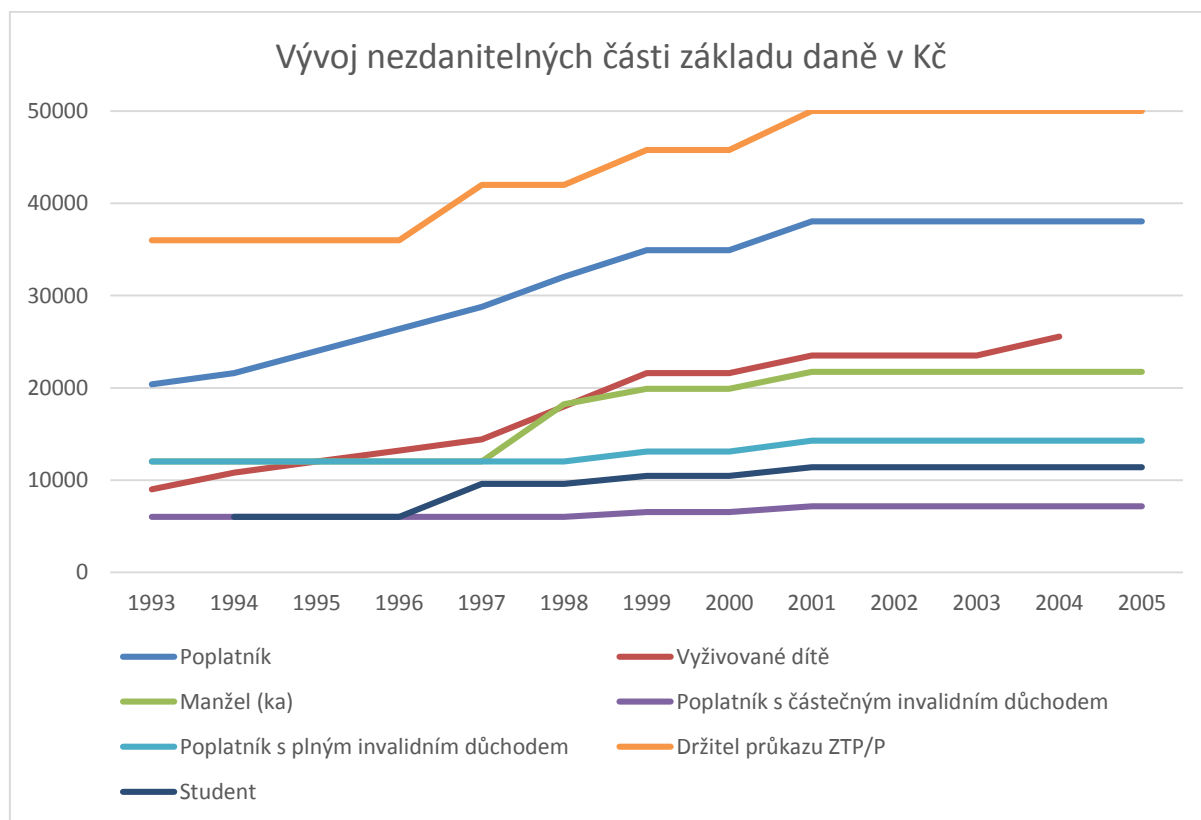
Tab. 3.1 – Vývoj nezdanitelných částí základu daně v Kč

Rok	Poplatník	Vyživované dítě	Manžel (ka)	Poplatník s částečným invalidním důchodem	Poplatník s plným invalidním důchodem	Držitel průkazu ZTP/P	Student
1993	20 400	9 000	12 000	6 000	12 000	36 000	-
1994	21 600	10 800	12 000	6 000	12 000	36 000	6 000
1995	24 000	12 000	12 000	6 000	12 000	36 000	6 000
1996	26 400	13 200	12 000	6 000	12 000	36 000	6 000
1997	28 800	14 400	12 000	6 000	12 000	42 000	9 600
1998	32 040	18 000	18 240	6 000	12 000	42 000	9 600
1999	34 920	21 600	19 884	6 540	13 080	45 780	10 464
2000	34 920	21 600	19 884	6 540	13 080	45 780	10 464
2001	38 040	23 520	21 720	7 140	14 280	50 040	11 400
2002	38 040	23 520	21 720	7 140	14 280	50 040	11 400
2003	38 040	23 520	21 720	7 140	14 280	50 040	11 400
2004	38 040	25 560	21 720	7 140	14 280	50 040	11 400
2005	38 040	-	21 720	7 140	14 280	50 040	11 400

Zdroj: <http://www.vupsv.cz> (vlastní zpracování)

Pro srovnání vývoje nezdanitelných částí v letech 1993 – 2005 (u daňového zvýhodnění do roku 2004) jsou data z tabulky 3.1 přeneseny do následujícího grafu 3.1.

Graf 3.1 – Vývoj nezdanitelných částí základu daně

Zdroj: vlastní zpracování

Do roku 2006 (u daňového zvýhodnění 2005) se tyto položky odčítali jako nezdanitelné části základu daně od daňového základu (příjem snížený o sociální pojištění). V roce 2005 přechází nezdanitelná část základu daně na vyživované dítě z § 15 do § 35 a stává se daňovým zvýhodněním na vyživované dítě uplatňované z výsledné daně. Následně v roce 2006 přechází další položky z § 15 a stávají se z nich slevy na dani snižující výslednou daň. Mezi tyto položky se řadí:

- sleva na poplatníka,
- sleva na manžela (manželku),
- sleva pro poplatníka, který pobírá částečný invalidní důchod,
- sleva pro poplatníka, který pobírá plný invalidní důchod,
- sleva pro poplatníka, který je držitelem průkazu ZTP/P
- sleva na studenta, připravující se soustavně na budoucí povolání.

Zbývající položky zůstávají nadále v § 15 jako nezdanitelné části základu daně.

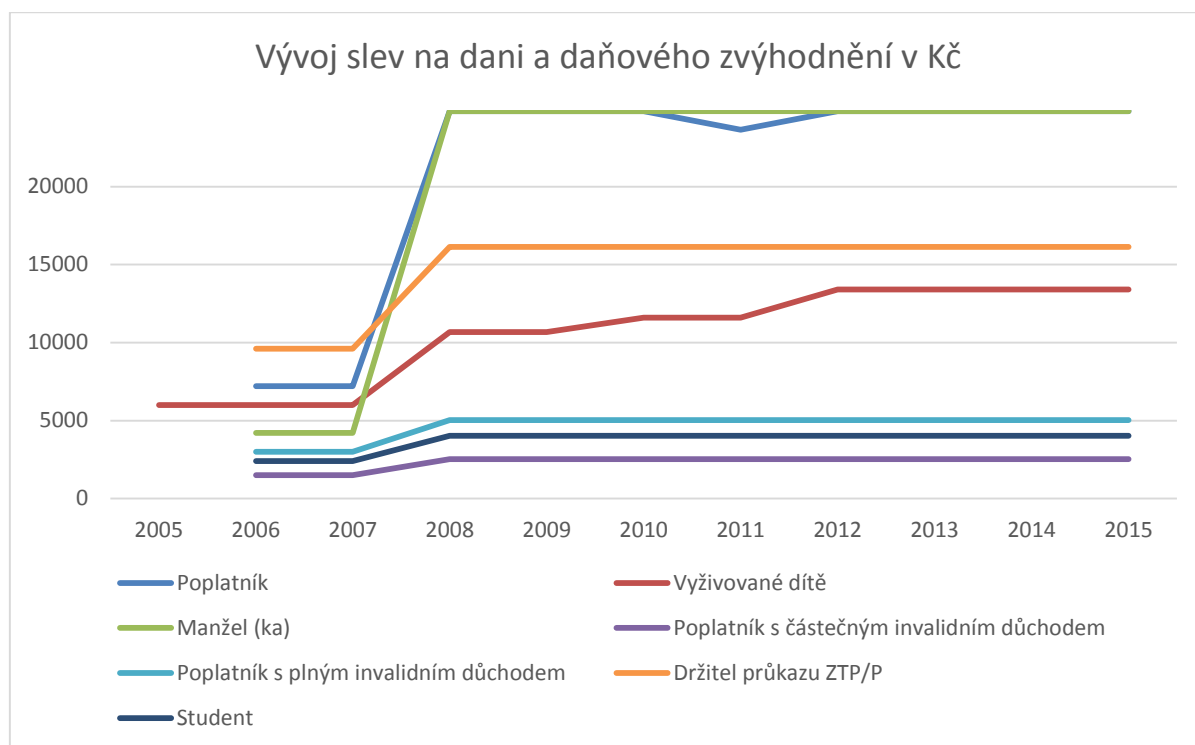
Tab. 3.2 – Vývoj slev na dani a daňového zvýhodnění

Rok	Poplatník	Vyživované dítě	Manžel (ka)	Poplatník s částečným invalidním důchodem	Poplatník s plným invalidním důchodem	Držitel průkazu ZTP/P	Student
2005	-	6 000	-	-	-	-	-
2006	7 200	6 000	4 200	1 500	3 000	9 600	2 400
2007	7 200	6 000	4 200	1 500	3 000	9 600	2 400
2008	24 840	10 680	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2009	24 840	10 680	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2010	24 840	11 604	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2011	23 640	11 604	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2012	24 840	13 404	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2013	24 840	13 404	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2014	24 840	13 404	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020
2015	24 840	13 404	24 840	2 520	5 040	16 140	4 020

Zdroj: <http://www.vupsv.cz> (vlastní zpracování)

Pro lepší přehlednost vývoje slev na dani a daňového zvýhodnění v letech 2006 – 2015 (u daňového zvýhodnění od roku 2005) jsou údaje z tabulky 3.2 zachyceny v následujícím grafu 3.2.

Graf 3.2 - Vývoj slev na dani a daňového zvýhodnění

Zdroj: vlastní zpracování

3.2 Vývoj sazeb DPFO

Daň je v České republice od počátku stanovována jako daň ad valorem tzn., že sazba daně je stanovena jako procento daňového základu. Až do roku 2007 se jedná o klouzavě progresivní sazbu daně, kdy daňová sazba vyjádřena procentem ze zdaňovacího základu se zvyšuje, v důsledku zvyšování daňového základu. V roce 2008 je daňová sazba lineární, kdy procentuální sazba je ve všech výškách základu daně stejná, ale kvůli existujícím slevám na dani a daňovým zvýhodněním dochází k určité progresi. Od roku 2013 se díky zavedení solidární daně mění lineární sazba daně opět v klouzavě progresivní sazbu.

3.2.1 Změny v letech 1993 až 1995

V rozmezí let 1993 až 1995 existovalo v České republice 6 pásem daňových sazeb. Sazby v prvních pěti pásmech byly v jednotlivých letech stejné, šesté pásmo se postupně v každém roce měnilo a to poklesem sazby daně. V roce 1993 byla v 6 pásmu zavedena doposud nejvyšší sazba daně ve výši 47 %, která následně klesla na 44 % a poté na 43%.

Tab. 3.3 – Sazby DPFO v České republice v letech 1993 - 1995

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
1993 – 1995	0	60 000	15 %
	60 000	120 000	9 000 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 60 000 Kč
	120 000	180 000	21 000 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 120 000 Kč
	180 000	540 000	36 000 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 180 000 Kč
	540 000	1 080 000	151 200 Kč + 40 % ze základu daně přesahujícího 540 000 Kč
1993	1 080 000	∞	367 200 Kč + 47 % ze základu daně přesahujícího 1 080 000 Kč
1994	1 080 000	∞	367 200 Kč + 44 % ze základu daně přesahujícího 1 080 000 Kč
1995	1 080 000	∞	367 200 Kč + 43 % ze základu daně přesahujícího 1 080 000 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

3.2.2 Změny v letech 1996 až 1999

V letech 1996 – 1999 je zavedeno pro výpočet daně 5 pásem daňových sazeb, tedy došlo k poklesu pásem oproti předcházejícím rokům. Sazby daně v jednotlivých pásmech zůstali neměnné a odpadla nejvyšší sazba daně. Kromě změny počtu sazeb docházelo pak v jednotlivých letech i k posunu jednotlivých hranic základu daně a k úpravě částek potřebných pro výpočet daně v jednotlivých pásmech.

Tab. 3.4 - Sazby DPFO v České republice v roce 1996

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
1996	0	84 000	15 %
	84 000	144 000	12 600 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 84 000 Kč
	144 000	204 000	24 600 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 144 000 Kč
	204 000	564 000	39 600 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 204 000 Kč
	564 000	∞	154 800 Kč + 40 % ze základu daně přesahujícího 564 000 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

Tab. 3.5 - Sazby DPFO v České republice v roce 1997

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
1997	0	84 000	15 %
	84 000	168 000	12 600 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 84 000 Kč
	168 000	252 000	29 400 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 168 000 Kč
	252 000	756 000	50 400 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 252 000 Kč
	756 000	∞	211 680 Kč + 40 % ze základu daně přesahujícího 756 000 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

Tab. 3.6 - Sazby DPFO v České republice v roce 1998

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
1998	0	91 440	15 %
	91 440	183 000	13 716 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 91 440 Kč
	183 000	274 200	32 028 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 183 000 Kč
	274 200	822 600	54 828 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 274 200 Kč
	822 600	∞	230 316 Kč + 40 % ze základu daně přesahujícího 822 600 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

Tab. 3.7 - Sazby DPFO v České republice v roce 1999

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
1999	0	102 000	15 %
	102 000	204 000	15 300 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 102 000 Kč
	204 000	312 000	35 700 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 204 000 Kč
	312 000	1 104 000	62 700 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 312 000 Kč
	1 104 000	∞	316 140 Kč + 40 % ze základu daně přesahujícího 1 104 000 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

3.2.3 Změny v letech 2000 až 2007

Od roku 2000 jsou u osobní důchodové daně používány už jen 4 pásma daňových sazeb, odpadla opět doposud nejvyšší 40 % sazba daně. V roce 2001 dochází také k regulaci hranic základu daně a k úpravě částek potřebných pro výpočet daně v jednotlivých pásmech, které jsou znovu následně změněny v roce 2006 a navíc pro roky 2006 a 2007 dochází k poklesu prvních dvou daňových sazeb a to z 15 % a 20 % na 12 % a 19 %.

Tab. 3.8 - Sazby DPFO v České republice v roce 2000

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
2000	0	102 000	15 %
	102 000	204 000	15 300 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 102 000 Kč
	204 000	312 000	35 700 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 204 000 Kč
	312 000	∞	62 700 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 312 000 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

Tab. 3.9 - Sazby DPFO v České republice v letech 2001 - 2005

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
2001 - 2005	0	109 200	15 %
	109 200	218 400	16 380 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 109 200 Kč
	218 400	331 200	38 220 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 218 400 Kč
	331 200	∞	66 420 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 331 200 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

Tab. 3.10 - Sazby DPFO v České republice v roce 2006 a 2007

Rok	Základ daně		Daň
	Od v Kč	Do v Kč	
2006 a 2007	0	121 200	12 %
	121 200	218 400	14 544 Kč + 19 % ze základu daně přesahujícího 121 200 Kč
	218 400	331 200	33 012 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 218 400 Kč
	331 200	∞	61 212 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 331 200 Kč

Zdroj: www.csas.cz (vlastní zpracování)

3.2.4 Změny v roce 2008 a v následujících letech

K zásadní změně dochází v roce 2008, kdy se mění sazba daně z progresivní na lineární. Dochází ke zrušení daňových pásem a je nastavena jednotná výše daně na 15 %.

V roce 2013 došlo k zavedení solidárního zvýšení daně. Toto zvýšení se týká osob, které dosahují měsíčně většího příjmu než je 4násobek průměrné mzdy pro daný rok stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení, nebo ročně 48násobku průměrné mzdy. Sazba daně zůstává na 15 %, ale při překročení stanovené hranice se připočítává solidární daň ve výši 7 % z kladného rozdílu mezi měsíční mzdou poplatníka a 4násobku průměrné mzdy k záloze na daň před aplikací slev na dani a daňového zvýhodnění.

3.3 Vývoj maximálního vyměřovacího základu

Vyměřovacím základem zaměstnance je úhrn příjmů ze závislé činnosti, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů a nejsou od této daně osvobozeny, a které mu zaměstnavatel zúčtoval v souvislosti se zaměstnáním. Zúčtovaným příjmem se rozumí plnění, které bylo v peněžní nebo nepeněžní formě nebo formou výhody poskytnuto zaměstnavatelem zaměstnanci anebo spočívá v jiné formě plnění prováděné zaměstnavatelem za zaměstnance.

Rozhodným obdobím, z něhož se zjišťuje maximální vyměřovací základ zaměstnance, je kalendářní rok.

Minimálním vyměřovacím základem pro zaměstnance je minimální mzda.

Maximální vyměřovací základ byl zaveden v právní úpravě od roku 2008. Stanovení maximálního vyměřovacího základů vychází z násobku průměrné mzdy pro daný rok. Výše maximálních vyměřovacích základů je uvedena v tabulce 3.11.

Tab. 3.11 – Vývoj maximálních VZ pro sociální a zdravotní pojištění

	Maximální roční VZ pro SP	Maximální roční VZ pro ZP
2008	48násobek průměrné mzdy 1 034 880 Kč	48násobek průměrné mzdy 1 034 880 Kč
2009	48násobek průměrné mzdy 1 130 640 Kč	48násobek průměrné mzdy 1 130 640 Kč
2010	72násobek průměrné mzdy 1 707 048 Kč	72násobek průměrné mzdy 1 707 048 Kč
2011	72násobek průměrné mzdy 1 781 280 Kč	72násobek průměrné mzdy 1 781 280 Kč
2012	48násobek průměrné mzdy 1 206 576 Kč	72násobek průměrné mzdy 1 809 864 Kč
2013	48násobek průměrné mzdy 1 242 432 Kč	zrušen
2014	48násobek průměrné mzdy 1 245 216 Kč	zrušen
2015	48násobek průměrné mzdy 1 277 328 Kč	zrušen

Zdroj: <http://www.mpsv.cz>, <http://www.vzp.cz> (vlastní zpracování)

3.4 Mzda, plat a odměna za práci

Za vykonanou práci přísluší zaměstnanci mzda, plat nebo odměna z dohody za podmínek stanovených v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Mzda je peněžité plnění a plnění peněžité hodnoty (naturální mzda) poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci. Odměna z dohody je peněžité plnění poskytované za práci vykonanou na základě dohody o provedení práce nebo pracovní činnosti. Plat je peněžité plnění poskytované za práci zaměstnanci zaměstnavatelem, kterým je:

- stát,
- územní samosprávný celek,

- státní fond,
- příspěvková organizace, jejíž náklady na platy a odměny za pracovní pohotovost jsou plně zabezpečovány z příspěvku na provoz poskytovaného z rozpočtu zřizovatele nebo z úhrad podle zvláštních právních předpisů,
- školská právnická osoba zřízená Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí podle školského zákona,
- veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení.

Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci v pracovněprávním vztahu, je upravována zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších předpisů. Mzda, plat nebo odměna z dohody nesmí být nižší než minimální mzda. Do mzdy a platu se pro tento účel nezahrnuje mzda ani plat za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli. Výše základní sazby minimální mzdy stanoví vláda nařízením a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen. Pro rok 2015 činní základní sazba minimální mzdy pro týdenní pracovní dobu 40 hodin 9 200 Kč.

Průměrná mzda je částka, která se rovná součinu všeobecného vyměřovacího základu pro účely důchodového pojištění za kalendářní rok, který předchází kalendářnímu roku, pro který se průměrná mzda zjišťuje o dva roky a přepočítacího koeficientu (viz Příloha č. 2). Pro rok 2015 je průměrná měsíční mzda 26 611 Kč.

3.4.1 Vývoj minimálních a průměrných mezd v České republice

V tabulce 3.12 můžeme vidět srovnání minimálních a průměrných mezd stanovených v České republice od roku 1993 do roku 2015.

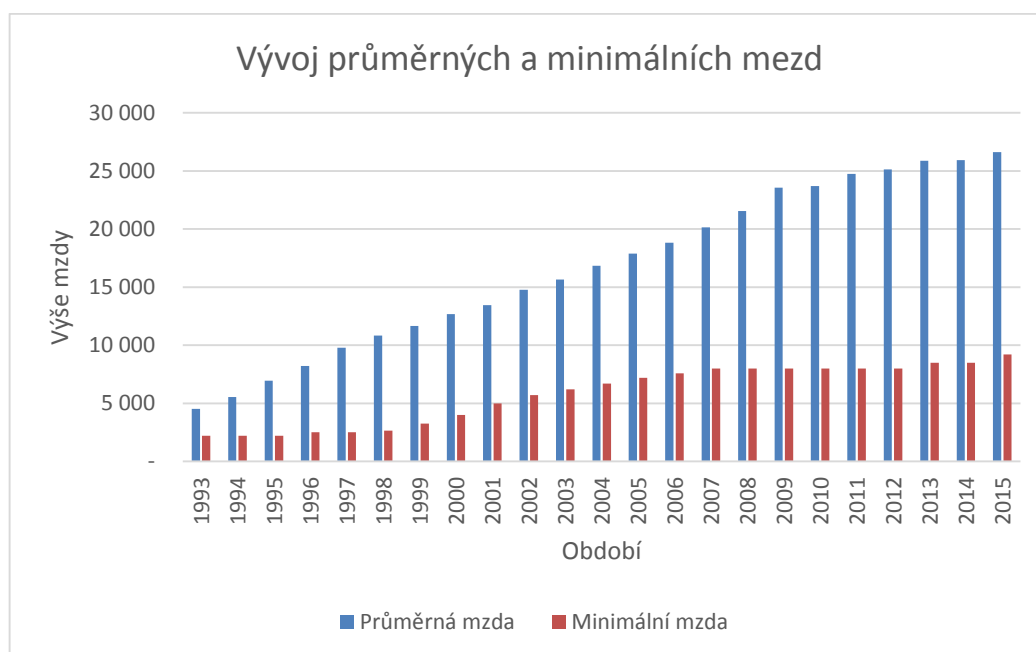
Tab. 3.12 – Vývoj minimálních a průměrných mezd v České republice

Rok	Minimální mzda	Průměrná mzda	Rok	Minimální mzda	Průměrná mzda
1993	2 200	4 518	2005	7 185	17 885
1994	2 200	5 533	2006	7 570	18 834
1995	2 200	6 931	2007	8 000	20 139
1996	2 500	8 216	2008	8 000	21 560
1997	2 500	9 789	2009	8 000	23 555
1998	2 650	10 832	2010	8 000	23 709
1999	3 250	11 650	2011	8 000	24 740
2000	4 000	12 687	2012	8 000	25 137
2001	5 000	13 440	2013	8 500	25 884
2002	5 700	14 760	2014	8 500	25 942
2003	6 200	15 655	2015	9 200	26 611
2004	6 700	16 838			

Zdroj: <http://www.mpsv.cz/>, <http://www.vzp.cz> (vlastní zpracování)

Pro srovnání vývoje minimálních a průměrných mezd v letech 1993 – 2015 jsou data z tabulky 3.12 přeneseny do následujícího grafu 3.3.

Graf 3.3 – Vývoj minimálních a průměrných mezd v České republice

Zdroj: vlastní zpracování

4 Praktická aplikace

Cílem této části diplomové práce bude srovnat zdaňování příjmů ze závislé činnosti v České republice u různých poplatníků ve vybraných letech v rozdílných výškách mezd.

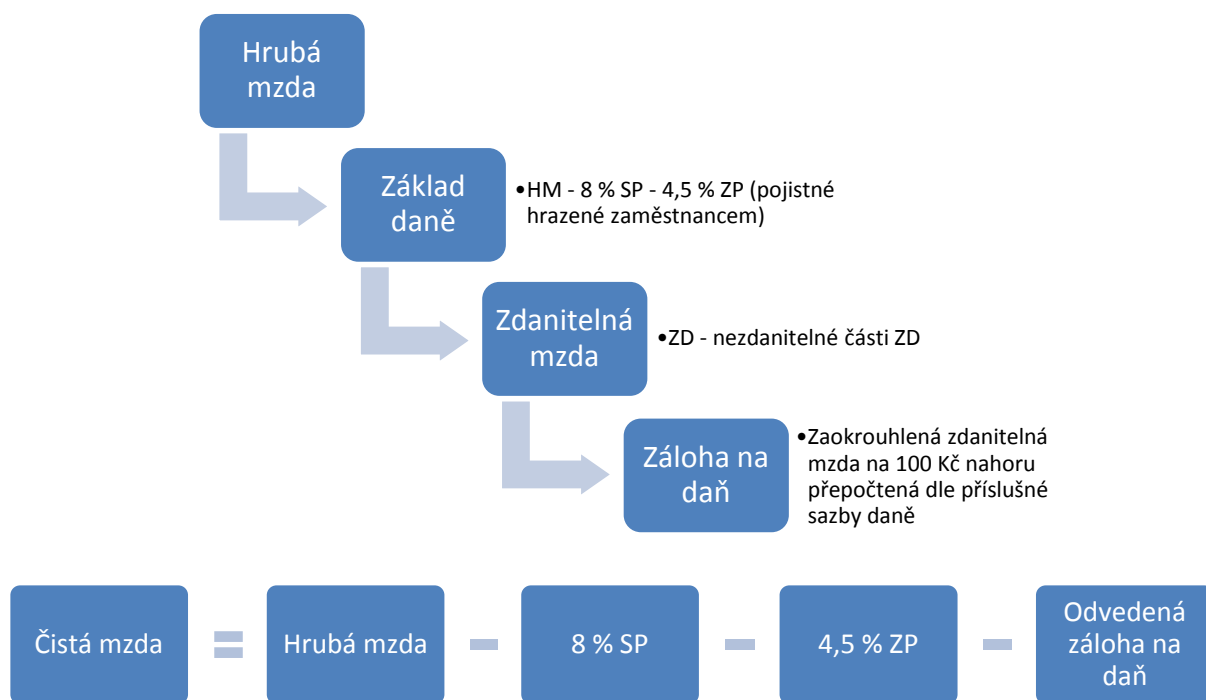
Pro srovnávání jednotlivého daňového zatížení budeme předpokládat dva různé poplatníky, pana Nováka a pana Svobodu. Pan Novák je svobodný muž, bezdětný, který uplatňuje základní slevu na daňového poplatníka na základě podepsaného Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a na jinou slevu popřípadě zvýhodnění nemá nárok. Pan Svoboda je ženatý, má dvě děti, jeho manželka dosahuje vlastním příjmem částku převyšující rozhodný příjem pro uplatnění slevy na manžela (manželku), ale ze svého příjmů neuplatňuje daňové zvýhodnění, které si uplatní pan Svoboda na základě podepsaného Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.

Pro aplikaci výpočtu jsou chápány jako základ daně částky rovnající se minimální mzdě, průměrné mzdě a nadprůměrné mzdě v roce 2015, abychom mohli porovnat vývoj daňového zatížení mezi jednotlivými roky. Minimální měsíční mzda je v roce 2015 pro týdenní pracovní dobu 40 hodin 9 200 Kč. Průměrná měsíční mzda pro rok 2015 je 26 611 Kč. Abychom mohli aplikovat v roce 2013 a následujících solidární zvýšení daně, musí naše nadprůměrná mzda dosáhnout alespoň výše 4násobku průměrné měsíční mzdy. Pro výpočty jsme nadprůměrnou mzdu stanovili ve výši 5násobku průměrné měsíční mzdy, tedy ve výši 133 055 Kč.

U příkladu je důležité uvažovat i nad sociálním a zdravotním pojištěním, které jsou od roku 2008 omezeny maximálním vyměřovacím základem. Sociální pojištění má stanovený maximální vyměřovací základ až do roku 2015, pro zdravotní pojištění je zrušen od roku 2013. S pravidelnou nadprůměrnou mzdou by došlo k překročení maximální vyměřovacího základu během roku a vypočtené pojistné se v měsíci překročení počítá v poměrné výši a od následujícího měsíce se pojištění neplatí. Uvažujeme tedy, že výpočet měsíční mzdy v příkladech je v prvním měsíci kalendářního roku.

Daňoví poplatníci budou srovnávání v letech 2000 až 2015. Jelikož docházelo ke změnám způsobu výpočtu čisté mzdy, budeme se v jednotlivých letech řídit příslušnými obrázky 4.1 – 4.5.

Obr. 4.1 - Schéma výpočtu čisté mzdy v letech 2000 - 2004

Zdroj: vlastní zpracování

4.1 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2000

Mzda poplatníků 9 200 Kč spadá do 1. daňového pásma a je tedy zdaňována 15 %. Mzda ve výši 26 611 Kč je u pana Svobody díky nezdánitelným částkám ZD na 2 vyživované děti ve 2. daňovém pásmu a jeho záloha na daň je vypočtena jako 1 275 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 8 500 Kč. Pan Novák se svou hrubou mzdou 26 611 Kč je zařazen v 3. daňovém pásmu a záloha na daň je vypočtena jako 2 975 Kč + 25 % ze základu přesahujícího 17 000 Kč. Nadprůměrná mzda ve výši 133 055 Kč je zařazena do 4. daňového pásma a záloha na daň se vypočte jako 5 225 Kč + 32 % ze základu přesahujícího 26 000 Kč.

Sociální pojištění hrazené zaměstnancem je ve výši 8 % z hrubé mzdy a zdravotní pojištění 4,5 % z hrubé mzdy.

Položky snižující základ daně jsou nezdánitelná část ZD na poplatníka ve výši 2 910 Kč a nezdánitelná část základu daně na vyživované dítě ve výši 1 800 Kč.

Tab. 4.1 – Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2000

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 8 %	736	736	2 129	2 129	10 645	10 645
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
Základ daně	8 050	8 050	23 284	23 284	116 422	116 422
NČ ZD na poplatníka	2 910	2 910	2 910	2 910	2 910	2 910
NČ ZD na 2 děti	3 600	0	3 600	0	3 600	0
Zdanitelná mzda	1 540	5 140	16 774	20 374	109 912	113 512
Zaokrouhlení	1 600	5 200	16 800	20 400	110 000	113 600
Záloha na daň	240	780	2 935	3 825	32 105	33 257
Čistá mzda	7 810	7 270	20 349	19 459	84 317	83 165
ETR_T	2,6 %	8,5 %	11 %	14,4 %	24,1 %	25 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení u mzdy ve výši 9 200 Kč je po uplatnění nezdánitelné části základu daně ve výši 8,5 %, při uplatnění nezdánitelné části základu daně na 2 vyživované děti klesne daňové zatížení poplatníka o 5,6 procentních bodů. Poplatník se mzdou 26 611 Kč uplatňující si nezdánitelnou část základu daně na vyživované děti má efektivní sazbu daně o 3,4 procentních bodů nižší, než bezdětný poplatník uplatňující si základní nezdánitelnou část ZD. U mzdy ve výši 133 055 Kč je rozdíl v daňovém zatížení u poplatník pouhých 0,9 procentních bodů.

4.2 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2001 (2002, 2003)

Poplatníci s výškou mzdy 9 200 Kč po uplatnění nezdánitelných částí základu daně spadají do 1. daňového pásma a sazba daně je 15 %. Mzda pana Svobody ve výši 26 611 Kč je po uplatnění nezdánitelných částí ZD na poplatníka a na vyživované děti zahrnuta do 2. daňového pásma a záloha na daň se vypočte jako 1 365 Kč + 20 % ze základu přesahujícího 9 100 Kč. U pana Nováka, který uplatňuje pouze nezdánitelnou část základu daně na poplatníka, dosahuje výše zdanitelné mzdy částky, která je zahrnuta v 3. daňovém pásmu a jeho daň je vypočtena jako 3 185 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 18 200 Kč. Mzda ve výši 133 055 Kč je u obou poplatníků zařazena do 4. daňového pásma a záloha na daň se vypočte jako 5 535 Kč + 32 % ze základu přesahujícího 27 600 Kč.

Sociální pojištění hrazené zaměstnancem je ve výši 8 % z hrubé mzdy a zdravotní pojištění 4,5 % z hrubé mzdy.

Položky snižující základ daně jsou nezdaniitelná část ZD na poplatníka ve výši 3 170 Kč a nezdaniitelná část základu daně na vyživované dítě ve výši 1 960 Kč.

Způsob stanovení základu daně a daně je v roce 2001 stejný jako v letech 2002 a 2003. V těchto letech nedošlo ani ke změně výše nezdaniitelných položek.

Tab. 4.2 – Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2001, 2002 a 2003

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 8 %	736	736	2 129	2 129	10 645	10 645
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
Základ daně	8 050	8 050	23 284	23 284	116 422	116 422
NČ ZD na poplatníka	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170
NČ ZD na 2 děti	3 920	0	3 920	0	3 920	0
Zdanitelná mzda	960	4 880	16 194	20 114	109 332	113 252
Zaokrouhlení	1 000	4 900	16 200	20 200	109 400	113 300
Záloha na daň	150	735	2 785	3 685	31 711	32 959
Čistá mzda	7 900	7 315	20 499	19 599	84 711	83 463
ETR_T	1,6 %	8 %	10,5 %	13,8 %	23,8 %	24,8 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení u mzdy ve výši 9 200 Kč je po uplatnění nezdaniitelné části ZD na poplatníka ve výši 8 % a při uplatnění nezdaniitelné části ZD na vyživované děti klesne efektivní daňová sazba o 6,1 procentních bodů. U mzdy ve výši 26 611 Kč poklesne efektivní daňová sazba o 3,3 procentních bodů vlivem nezdaniitelné části ZD na vyživované děti a u mzdy 133 055 Kč je rozdíl ETR u poplatníků 1 procentní bod.

4.3 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2004

Mzda ve výši 9 200 Kč po snížení o nezdaniitelné části základu daně spadá v roce 2004 v obou případech do 1. daňového pásma a je zdaňována 15 % sazbou. V případě, že by si poplatníci neuplatnili základní nezdaniitelnou část základu daně, tato mzda by převýšila hranici 1. pásma a zdaňovala by podle 2. daňového pásma. Mzda ve výši 26 611 Kč je opět zdaňována různě, pan Svoboda díky uplatnění nezdaniitelné části ZD na vyživované děti se dostává do nižšího, tedy 2. daňového pásma a jeho záloha na daň je stanovena jako 1 365 Kč + 20 % ze základu daně přesahujícího 9 100 Kč. Pan Novák je se svou výši zdanitelné mzdy zařazen do 3. daňového pásma a jeho záloha na daň je vypočtena jako 3 185 Kč + 25 % ze základu daně

přesahujícího 18 200 Kč. Nadprůměrná mzda ve výši 133 055 Kč je zařazena do 4. daňového pásma a záloha na daň se vypočte jako 5 535 Kč + 32 % ze základu přesahujícího 27 600 Kč.

Nezdanitelná část základu daně na poplatníka zůstala nezměněná ve výši 3 170 Kč. Mění se pouze výše nezdanitelné položky základu daně na vyživované dítě, která vzrostla z dřívějších 1 960 Kč na 2 130 Kč.

Odvody na pojištění zůstávají stejné jako v předešlých letech a to ve výši 4,5 % na zdravotní pojištění a 8 % na sociální pojištění.

Tab. 4.3 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2004

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 8 %	736	736	2 129	2 129	10 645	10 645
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
Základ daně	8 050	8 050	23 284	23 284	116 422	116 422
NČ ZD na poplatníka	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170
NČ ZD na 2 děti	4 260	0	4 260	0	4 260	0
Zdanitelná mzda	620	4 880	15 854	20 114	108 992	113 252
Zaokrouhlení	700	4 900	15 900	20 200	109 000	113 300
Záloha na daň	105	735	2 725	3 685	31 583	32 959
Čistá mzda	7 945	7 315	20 559	19 599	84 839	83 463
ETR_T	1,1 %	8 %	10,2 %	13,8 %	23,7 %	24,8 %

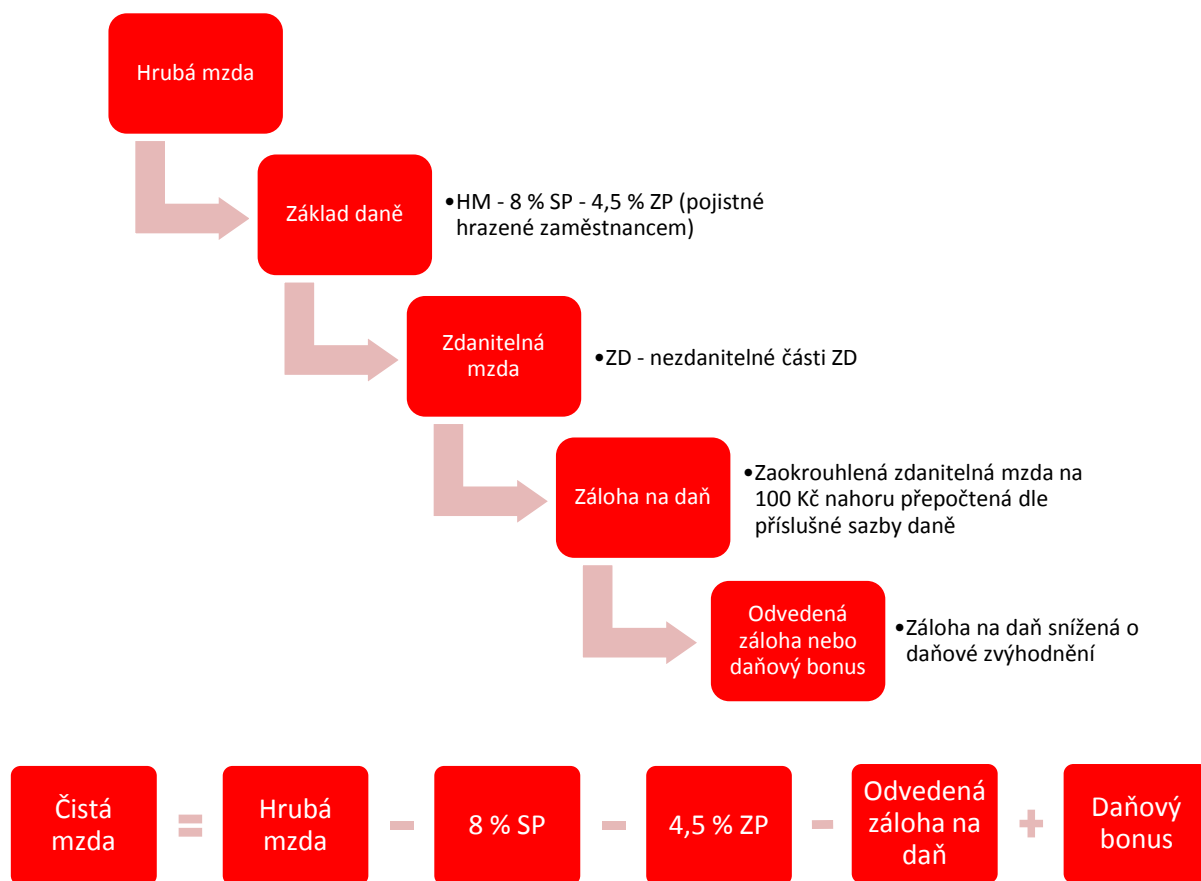
Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2004 daňové zatížení ovlivnilo pouze zvýšení nezdanitelné části základu daně na vyživované dítě, došlo tedy k vzrůstu rozdílu efektivní sazby daně mezi jednotlivými poplatníky oproti rokům 2001 – 2003. Daňové zatížení je u mzdy 9 200 Kč rozdílné o 6,9 procentních bodů, u mzdy ve výši 26 611 Kč je rozdíl 3,6 procentních bodů. V případě nadprůměrné mzdy je rozdíl daňového zatížení mezi poplatníky 1,1 procentního bodu.

4.4 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2005

V roce 2005 dochází ke změně způsobů výpočtu čisté mzdy, způsob výpočtu je uveden v následujícím obrázku.

Obr. 4.2 - Schéma výpočtu čisté mzdy v roce 2005

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2005 se mění způsob výpočtu zálohy na daň, jelikož nezdanitelná část základu daně na vyživované dítě přechází v daňové zvýhodnění a odečítá se až od výsledné zálohy na daň. Toto daňové zvýhodnění je ve výši 500 Kč měsíčně za každé vyživované dítě.

Odvody na pojištění zůstávají stejné jako v předešlých letech a to ve výši 4,5 % na zdravotní pojištění a 8 % na sociální pojištění.

Protože došlo k přesunu nezdanitelné části základu daně, postup výpočtu zdanitelné mzdy je u obou poplatníků stejný, nemůže tedy dojít k rozdílnému zařazení poplatníků do daňového pásma u stejné výše mzdy, tedy v případě, že oba uplatní nezdanitelnou část základu daně na poplatníka. Mzda poplatníků 9 200 Kč spadá do 1. daňového pásma a je tedy zdaňována 15 %. Mzda ve výši 26 611 Kč je v 3. daňovém pásmu a záloha na daň je vypočtena jako 3 185 Kč + 25 % ze základu přesahujícího 18 200 Kč. Nadprůměrná mzda ve výši 133 055 Kč je zařazena do 4. daňového pásma a záloha na daň se vypočte jako 5 535 Kč + 32 % ze základu přesahujícího 27 600 Kč.

Tab. 4.4 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2005

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 8 %	736	736	2 129	2 129	10 645	10 645
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
Základ daně	8 050	8 050	23 284	23 284	116 422	116 422
NČ ZD na poplatníka	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170	3 170
Zdanitelná mzda	4 880	4 880	20 114	20 114	113 252	113 252
Zaokrouhlení	4 900	4 900	20 200	20 200	113 300	113 300
Záloha na daň	735	735	3 685	3 685	32 959	32 959
Daňové zvýhodnění	1 000	0	1000	0	1 000	0
Daňový bonus	265	0	0	0	0	0
Odvedená záloha	0	735	2 685	3 685	31 959	32 959
Čistá mzda	8315	7 315	20 599	19 599	84 463	83 463
ETR_T	0 %	8 %	10,1 %	13,8 %	24 %	24,8 %

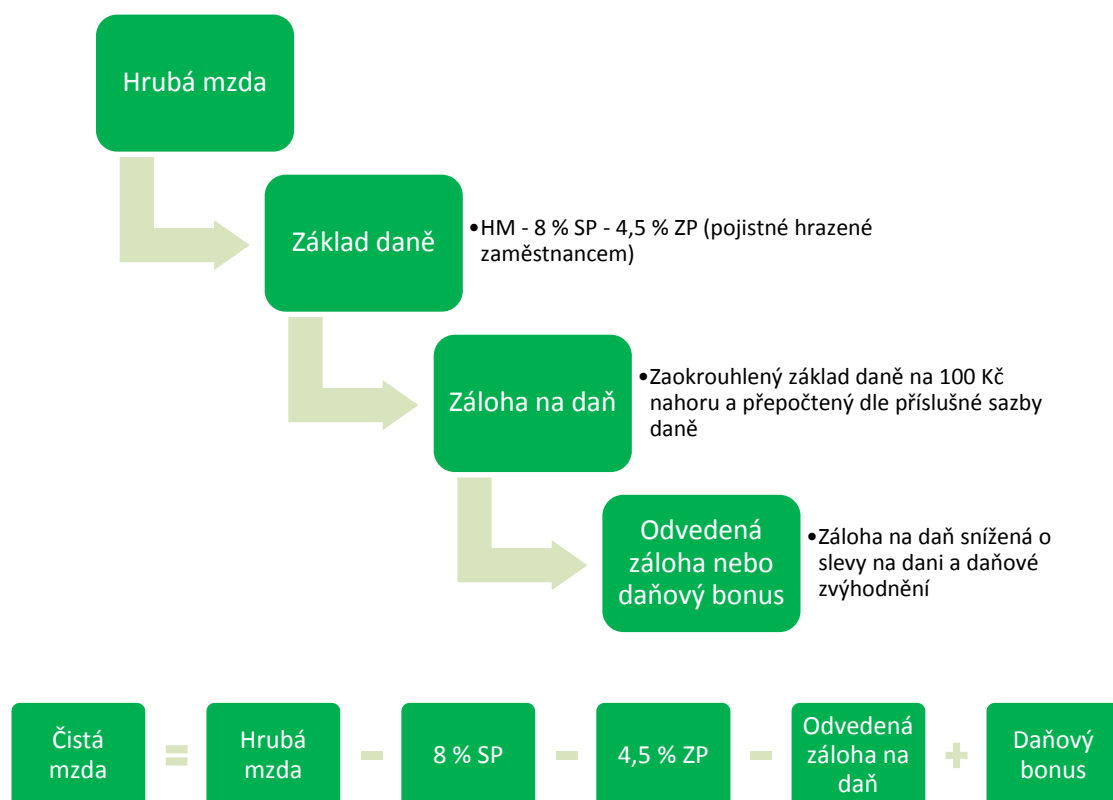
Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení u pana Svobody při mzdě 9 200 Kč je nulové. Oproti tomu pan Novák, který si neuplatňuje daňové zvýhodnění na dítě, má daňové zatížení ve výši 8 %. Mzda 26 611 Kč je zatížena daní z 13,8 % a po uplatnění daňového zvýhodnění toto zatížení klesne o 2,7 procentních bodů. V případě nadprůměrné mzdy 133 055 Kč má daňové zvýhodnění vliv na efektivní sazbu daně ve výši 0,8 procentních bodů.

4.5 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2006 (2007)

V roce 2006 a stejně pak v roce 2007 dochází ke změně způsobů výpočtu čisté mzdy, způsob výpočtu je uveden v následujícím obrázku.

Obr. 4.3 - Schéma výpočtu čisté mzdy v roce 2006 a 2007

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2006 dochází opět ke změně stanovení zálohy na daň, další položky z § 15 nezdanitelné části základu daně jsou vyloučeny a aplikují se jako slevy na dani dle § 35. V našem případě se jedná pouze o nezdanitelnou část základu daně na poplatníka, která se mění ve slevu na dani na poplatníka a uplatňuje se ve výši 600 Kč měsíčně. Daňové zvýhodnění zůstává ve stejné výši jako v roce 2005 na úrovni 500 Kč měsíčně za jedno vyživované dítě.

Způsob stanovení základu daně a daně je v roce 2007 stejný jako v roce 2006 a nedochází ani ke změně částek uplatňované jako sleva na dani nebo daňové zvýhodnění.

Odvody na pojištění zůstávají stejné jako v předešlých letech a to ve výši 4,5 % na zdravotní pojištění a 8 % na sociální pojištění.

Mzda poplatníků 9 200 Kč spadá do 1. daňového pásma a je tedy zdaňována 12 %. Mzda ve výši 26 611 Kč je v 3. daňovém pásmu a záloha na daň je vypočtena jako 2 751 Kč + 25 % ze základu přesahujícího 18 200 Kč. Nadprůměrná mzda ve výši 133 055 Kč je zařazena do 4. daňového pásma a záloha na daň se vypočte jako 5 101 Kč + 32 % ze základu přesahujícího 27 600 Kč.

Tab. 4.5 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2006 a 2007

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 8 %	736	736	2 129	2 129	10 645	10 645
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
Základ daně	8 050	8 050	23 284	23 284	116 422	116 422
Zaokrouhlení	8 100	8 100	23 300	23 300	116 500	116 500
Záloha na daň	972	972	4 026	4 026	33 549	33 549
Sleva na dani	600	600	600	600	600	600
Záloha na daň po slevách	372	372	3 426	3 426	32 949	32 949
Daňové zvýhodnění	1 000	0	1 000	0	1 000	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	372	-	1 000	-	1 000	-
daňový bonus	628	-	0	-	0	-
Odvedená záloha na daň	0	372	2 426	3 426	31 949	32 949
Čistá mzda	8 678	7 678	20 858	19 858	84 473	83 473
ETR_T	0 %	4 %	9,1 %	12,9 %	24 %	24,8 %

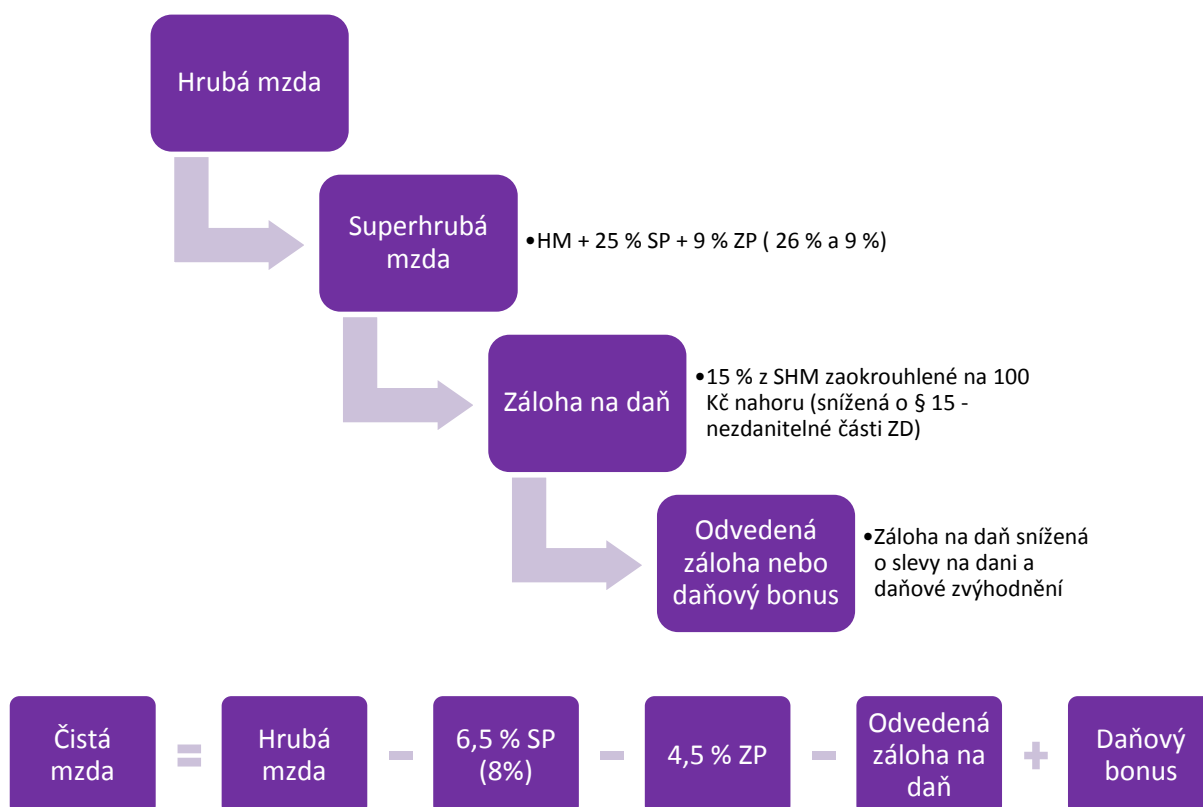
Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení u pana Svobody při mzdě 9 200 Kč je opět nulové. Ale po změně stanovení zálohy na daň, kleslo daňové zatížení pana Nováka na 4 %. Mzda 26 611 Kč je zatížena daňovými odvody z 12,9 % a po uplatnění daňového zvýhodnění toto zatížení klesne na 9,1 %. V případě nadprůměrné mzdy 133 055 Kč je efektivní sazba daně rovna 24,8 % a po snížení zálohy na daň i o daňové zvýhodnění pana Svobody klesne ETR o 0,8 procentních bodů na 24 %.

4.6 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2008

Jak již bylo několikrát zmíněno v předchozích kapitolách, v roce 2008 došlo ke změně stanovení základu daně, což má vliv na výpočet čisté mzdy, způsob výpočtu je uveden v následujícím obrázku 4.4. V období let 2008 – 2015 se pro výpočet čisté mzdy použije jako základ daně superhrubá mzda. Jediným rozdílem v tomto období je, že při zavedení superhrubé mzdy v roce 2008 bylo sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem ve výši 26 % a zaměstnancem 8 %. Tyto sazby v následujícím roce klesly na 25 % a 6,5 % a zůstali tak až do roku 2015.

Obr. 4.4 – Schéma výpočtu čisté mzdy v letech 2008 - 2012

Zdroj: vlastní zpracování

Dále došlo v roce 2008 k změně klouzavě progresivní sazby daně na lineární sazbu daně ve výši 15 %. Měsíční sleva na poplatníka je zvýšená na 2 070 Kč a měsíční daňové zvýhodnění na dítě taktéž vzrostlo na 890 Kč za jedno dítě.

Odvody na pojistné hrazené zaměstnancem zůstávají stejné jako v předešlých letech a to ve výši 4,5 % na zdravotní pojištění a 8 % na sociální pojištění. Dále do výpočtu vstupují odvody na pojistné hrazené zaměstnavatelem, které činí 9 % na zdravotní pojištění a 26 % na sociální pojištění.

Tab. 4.6 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2008

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 26 %	2 392	2 392	6 919	6 919	34 595	34 595
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 420	12 420	35 925	35 925	179 625	179 625
Zaokrouhlení	12 500	12 500	36 000	36 000	179 700	179 700
Záloha na daň 15 %	1 875	1 875	5 400	5 400	26 955	26 955
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 330	3 330	24 885	24 885
Daňové zvýhodnění	1 780	0	1 780	0	1 780	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	0	1 780	0	1 780	0
daňový bonus	1 780	0	0	0	0	0
Odvedená záloha na daň	0	0	1 550	3 330	23 105	24 885
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 8 %	736	736	2 129	2 129	10 645	10 645
Čistá mzda	9 830	8 050	21 734	19 954	93 317	91 537
ETR_T	0 %	0 %	5,8 %	12,5 %	17,4 %	18,7 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení mzdy 9 200 Kč je u obou poplatníků nulové. Při mzdě 26 611 Kč je rozdíl daňového zatížení pana Svobody a pana Nováka ve výši 6,7 procentních bodů. U nadprůměrné mzdy je daňové zatížení rozdílné o 1,3 procentních bodů.

4.7 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2009

V roce 2009 dochází k úpravě procentuální výše sociálního pojištění. Dochází ke snížení sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem z původních 26 % na nyníjších 25 %. Zdravotní pojištění zůstává stejné ve výši 9 %.

Stejně tak dochází k poklesu sociálního pojištění hrazeného zaměstnancem z 8 % na 6,5 %. Zdravotní pojištění zůstává na 4,5 %.

Měsíční sleva na poplatníka zůstává ve stejné výši jako v roce 2008 2 070 Kč. A stejně tak měsíční daňové zvýhodnění se nemění a odečítá se v částce 890 Kč za jedno vyživované dítě.

Tab. 4.7 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2009

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 285	3 285	24 675	24 675
Daňové zvýhodnění	1 780	0	1 780	0	1 780	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	-	1 780	-	1 780	-
daňový bonus	1 780	-	0	-	0	-
Odvedená záloha na daň	0	0	1 505	3 285	22 895	24 675
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	9 968	8 188	22 178	20 398	95 523	93 743
ETR_T	0 %	0 %	5,7 %	12,3 %	17,2 %	18,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení poplatníků se mzdou 9 200 Kč je rovno 0. Při výši mzdy 26 611 Kč je rozdíl daňového zatížení pana Svobody a pana Nováka ve výši 6,6 procentních bodů. U nadprůměrné mzdy 133 055 Kč je daňové zatížení rozdílné o 1,3 procentních bodů.

4.8 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2010

V roce 2010 dochází pouze k úpravě částky daňového zvýhodnění. Místo dosavadních 890 Kč si poplatník může uplatnit za každé vyživované dítě zvýhodnění ve výši 967 Kč. Sleva na poplatníka zůstává stejná 2 070 Kč.

Odvody na sociální a zdravotní pojištění se taktéž nemění oproti roku 2009, činí 6,5 % a 4,5 % hrazených zaměstnancem a 25 % a 9 % hrazených zaměstnavatelem.

Tab. 4.8 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2010

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 285	3 285	24 675	24 675
Daňové zvýhodnění	1 934	0	1 934	0	1 934	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	-	1 934	-	1 934	-
daňový bonus	1 934	-	0	-	0	-
Odvedená záloha na daň	0	0	1 351	3 285	22 741	24 675
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	10 122	8 188	22 332	20 398	95 677	93 743
ETR_T	0 %	0 %	5,1 %	12,3 %	17,1 %	18,5 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení obou poplatníků s 9 200 Kč vysokou mzdou je 0 %. Při mzdě 26 611 Kč je rozdíl způsobený daňovým zvýhodněním 7,2 procentních bodů a při mzdě 133 055 Kč je rozdíl 1,4 procentních bodů.

4.9 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2011

V roce 2011 dochází pouze k úpravě částky slevy na dani na poplatníka. Místo dosavadních 2 070 Kč poklesla základní sleva na dani na částku 1 970 Kč. Měsíční daňové zvýhodnění na vyživované dítě zůstává 967 Kč, stejně jako v roce 2010.

Odvody pojistného se nemění, sociální pojištění hrazené zaměstnancem je 6,5 %, zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem je 4,5 %, sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem je 25 % a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem je 9 %.

Tab. 4.9 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2011

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
Sleva na dani	1 970	1 970	1 970	1 970	1 970	1 970
Záloha na daň po slevách	0	0	3 385	3 385	24 775	24 775
Daňové zvýhodnění	1 934	0	1 934	0	1 934	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	-	1 934	-	1 934	-
daňový bonus	1 934	-	0	-	0	-
Odvedená záloha na daň	0	0	1 451	3 385	22 841	24 775
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	10 122	8 188	22 232	20 298	95 577	93 643
ETR_T	0 %	0 %	5,5 %	12,7 %	17,2 %	18,6 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení obou poplatníků s 9 200 Kč vysokou mzdou je 0 %. Při mzdě 26 611 Kč je rozdíl způsobený daňovým zvýhodněním 7,2 procentních bodů a při mzdě 133 055 Kč je rozdíl 1,4 % procentních bodů.

4.10 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2012

V roce 2012 se vrací výše slevy na poplatníka na 2070 Kč a zvyšuje se daňové zvýhodnění na 1 117 Kč.

Odvody pojistného se nemění, sociální pojištění hrazené zaměstnancem je 6,5 %, zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem je 4,5 %, sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem je 25 % a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem je 9 %.

Tab. 4.10 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2012

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 285	3 285	24 675	24 675
Daňové zvýhodnění	2 234	0	2 234	0	2 234	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	-	2 234	-	2 234	-
daňový bonus	2 234	-	0	-	0	-
Odvedená záloha na daň	0	0	1 051	3 285	22 441	24 675
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	10 422	8 188	22 632	20 398	95 977	93 743
ETR_T	0 %	0 %	3,9 %	12,3 %	16,9 %	18,5 %

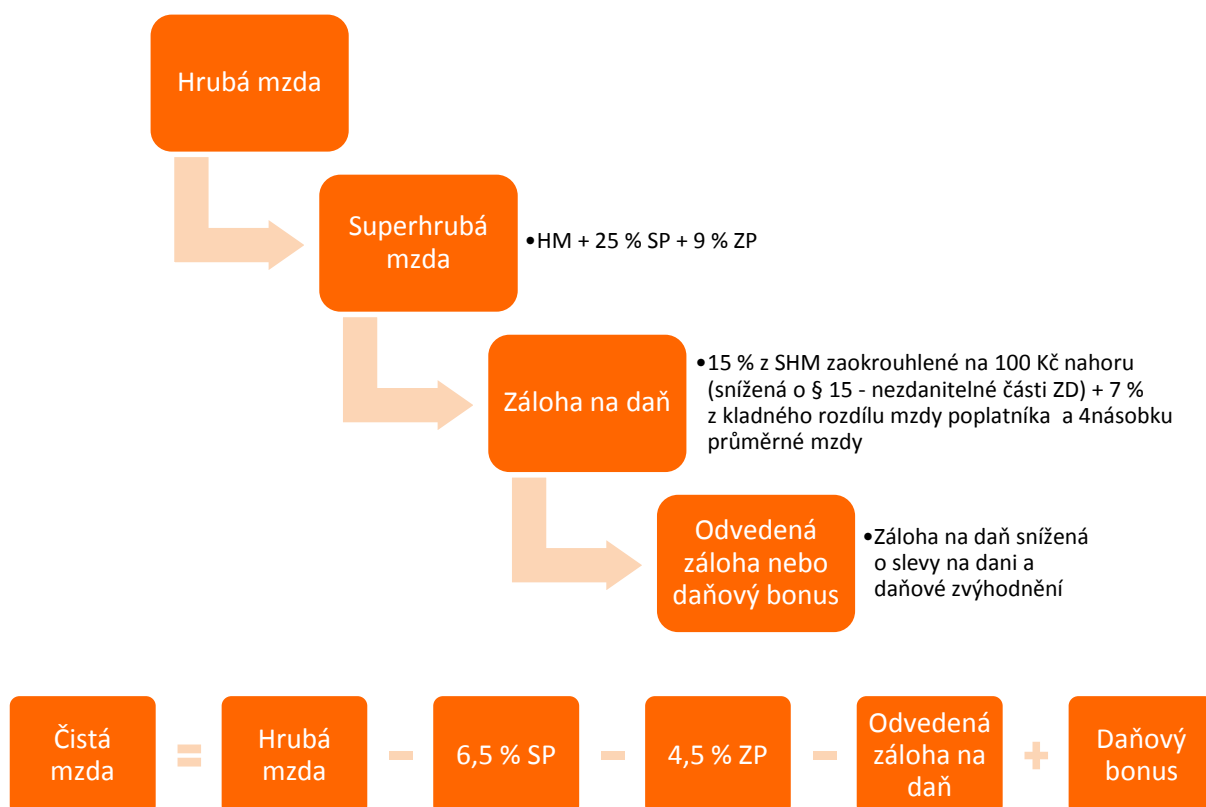
Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení obou poplatníků s 9 200 Kč vysokou mzdou je 0 %. Při mzdě 26 611 Kč je rozdíl způsobený daňovým zvýhodněním 8,4 procentních bodů a při mzdě 133 055 Kč je rozdíl 1,6 procentních bodů.

4.11 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2013

V roce 2013 vláda zavedla solidární zvýšení daně, to znamená, že se na zdanění nadprůměrných příjmů poplatníků podílí navíc solidární daň ve výši 7 %. Základ daně pro stanovení solidárního zvýšení daně se vypočte jako rozdíl mzdy poplatníka převyšující maximální vyměřovací základ, v našem případě 133 055 Kč a 4násobku průměrné mzdy v roce 2013, tedy částky 25 884 Kč. Základní sazba daně zůstává na úrovni 15 %.

Obr. 4.5 - Schéma výpočtu čisté mzdy v letech 2013 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Měsíční sleva na poplatníka v roce 2013 je ve výši 2 070 Kč a měsíční daňové zvýhodnění na vyživované dítě je 1 117 Kč.

Odvody pojistného se nemění, sociální pojištění hrazené zaměstnancem je 6,5 %, zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem je 4,5 %, sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem je 25 % a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem je 9 %.

Pokud by byl jeden z poplatníků pracující důchodce, tak s platností od 1. ledna 2013 by se jeho daň nesnižovala o slevu na poplatníka, pokud by k 1. lednu zdaňovacího období pobíral starobní důchod z důchodového pojištění nebo ze zahraničního povinného pojištění stejného druhu v jakékoliv výši. Toto ustanovení platilo dále po část roku 2014, kdy bylo zrušeno a pracující důchodci si mohli zpětně zažádat o vrácení daně, vzniklé v důsledku neuplatnění slevy na dani v roce 2013 a 2014.

Tab. 4.11 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2013

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
ZD pro solidární daň	0	0	0	0	29 519	25 519
Solidární zvýšení daně	0	0	0	0	2 066	2 066
Záloha na daň (celkem)	1 860	1 860	5 355	5 355	28 811	28 811
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 285	3 285	26 741	26 741
Daňové zvýhodnění	2 234	0	2 234	0	2 234	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	-	2 234	0	2 234	-
daňový bonus	2 234	-	0	0	0	-
Odvedená záloha na daň	0	0	1 051	3 285	24 507	26 741
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	10 422	8 188	22 632	20 398	93 911	91 677
ETR_T	0 %	0 %	3,9 %	12,3 %	18,4 %	20,1 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení obou poplatníků s 9 200 Kč vysokou mzdou je 0 %. Při mzdě 26 611 Kč je rozdíl způsobený daňovým zvýhodněním 8,4 procentních bodů a při mzdě 133 055 Kč je rozdíl 1,5 procentních bodů.

4.12 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2014

V roce 2014 dochází pouze ke změně výše vyměřovacího základu, ten činí 103 768 Kč. Základ daně pro stanovení solidárního zvýšení daně je vypočten jako rozdíl mzdy poplatníka převyšující maximální měsíční vyměřovací základ, v našem případě 133 055 Kč a částky 103 768 Kč.

Základní sazba daně zůstává na úrovni 15 %. Měsíční sleva na poplatníka v roce 2014 je ve výši 2 070 Kč a měsíční daňové zvýhodnění na každé vyživované dítě je 1 117 Kč. Odvody pojistného se nemění, sociální pojištění hrazené zaměstnancem je 6,5 %, zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem je 4,5 %, sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem je 25 % a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem je 9 %.

Tab. 4.12 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2014

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
ZD pro solidární daň	0	0	0	0	29 287	29 287
Solidární zvýšení daně	0	0	0	0	2 050	2 050
Záloha na daň (celkem)	1 860	1 860	5 355	5 355	28 795	28 795
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 285	3 285	26 725	26 725
Daňové zvýhodnění	2 234	0	2 234	0	2 234	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	-	2 234	0	2 234	-
daňový bonus	2 234	-	0	0	0	-
Odvedená záloha na daň	0	0	1 051	3 285	24 491	26 725
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	10 422	8 188	22 632	20 398	93 927	91 693
ETR_T	0 %	0 %	3,9 %	12,3 %	18,4 %	20,1 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení obou poplatníků s 9 200 Kč vysokou mzdou je 0 %. Při mzdě 26 611 Kč je rozdíl způsobený daňovým zvýhodněním 8,4 procentních bodů a při mzdě 133 055 Kč je rozdíl 1,7 procentního bodu.

4.13 Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2015

V roce 2015 se v důsledku zvýšení průměrné mzdy opět mění výše maximálního měsíčního vyměřovacího základu z 103 768 Kč na 106 444 Kč. Základ daně pro stanovení solidárního zvýšení daně je vypočten jako rozdíl mzdy poplatníka převyšující maximální měsíční vyměřovací základ, v našem případě 133 055 Kč a částky 106 444 Kč.

Základní sazba daně zůstává na úrovni 15 %. Měsíční sleva na poplatníka v roce 2015 je ve výši 2 070 Kč. Další změna na stává u měsíčního daňového zvýhodnění na vyživované dítě, kdy za první vyživované dítě zůstává částka 1 117 Kč, ale za druhé dítě se částka navyšuje na 1 317 Kč. Odvody pojistného se nemění, sociální pojištění hrazené zaměstnancem je 6,5 %,

zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem je 4,5 %, sociální pojištění hrazené zaměstnavatelem je 25 % a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem je 9 %.

Tab. 4.13 - Zdaňování příjmů ze závislé činnosti v roce 2015

	Minimální mzda		Průměrná mzda		Nadprůměrná mzda	
	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák	Svoboda	Novák
Hrubá mzda	9 200	9 200	26 611	26 611	133 055	133 055
SP 25 %	2 300	2 300	6 653	6 653	33 264	33 264
ZP 9 %	828	828	2 395	2 395	11 975	11 975
SHM	12 328	12 328	35 659	35 659	178 294	178 294
Zaokrouhlení	12 400	12 400	35 700	35 700	178 300	178 300
Záloha na daň 15 %	1 860	1 860	5 355	5 355	26 745	26 745
ZD pro solidární daň	0	0	0	0	26 611	26 611
Solidární zvýšení daně	0	0	0	0	1 863	1 863
Záloha na daň (celkem)	1 860	1 860	5 355	5 355	28 608	28 608
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	0	0	3 285	3 285	26 538	26 538
Daňové zvýhodnění	2 434	0	2 434	0	2 434	0
Z toho:						
snížení zálohy na daň	0	0	2 434	0	2 434	0
daňový bonus	2 434	0	0	0	0	0
Odvedená záloha na daň	0	0	851	3 285	24 104	26 538
ZP 4,5 %	414	414	1 198	1 198	5 988	5 988
SP 6,5 %	598	598	1 730	1 730	8 649	8 649
Čistá mzda	10 622	8 188	22 832	20 398	94 314	91 880
ETR_T	0 %	0 %	3,2 %	12,3 %	18,1 %	19,9 %

Zdroj: vlastní zpracování

Daňové zatížení u minimální mzdy je u obou poplatníků vlivem slevy na dani nulové. U průměrné mzdy už je daňové zatížení rozdílné. Poplatník uplatňující si daňové zvýhodnění na 2 děti má efektivní sazbu daně o 9,1 procentních bodů nižší než bezdětný poplatník. U nadprůměrné mzdy je rozdíl v daňovém zatížení u poplatník pouhých 1,9 procentních bodů.

4.14 Porovnání daňového zatížení poplatníků v jednotlivých letech

Při výpočtu daňového zatížení budeme pracovat s efektivní daňovou sazbou (ETR), která vyjadřuje procentní podíl daňové povinnosti k hrubému důchodu. Pro výpočet efektivní sazby daně použijeme vzorec:

$$ETR_T = \frac{\text{daň}}{\text{hrubá mzda}} \quad (4.1)$$

a) Daňové zatížení poplatníků s minimální mzdou

Největší daňové zatížení ve srovnávaném období je v roce 2000. V následujícím roce došlo k poklesu daňového zatížení obou poplatníků v různých výškách z důvodu zvýšení nezdanitelné části základu daně na poplatníka i na vyživované dítě i přes navýšení hraničních částek pro určení daňového pásma. V letech 2002 a 2003 nedošlo k žádné významné změně a tedy daňové zatížení zůstává stejné jako v roce 2001. V roce 2004 se zvyšuje nezdanitelná část základu daně na vyživované dítě, proto dochází k poklesu ETR u pana Svobody. Na pana Nováka tato změna nemá vliv. V roce 2005 opět klesá daňové zatížení pana Svobody, nezdanitelná část ZD na vyživované dítě se mění na daňové zvýhodnění a to má za následek změnu ETR. V roce 2006 dochází ke změně sazeb daně i hraničních částek základu daně pro určení daňového pásma, dále dochází k přeměně nezdanitelné části ZD na poplatníka (a dalších, které nemají vliv na naše poplatníky) na slevu na dani. U pana Svobody se díky těmto změnám ETR dostává na nulu a v této výši zůstává až do roku 2015. A panu Novákovi klesá daňové zatížení. V roce 2007 nedochází oproti roku 2006 k žádné změně u sledovaných položek. Od roku 2008 se mění způsob stanovení základu daně, sazba daně přechází z progresivní sazby na sazbu lineární a výrazně se zvyšují slevy na poplatníka a daňové zvýhodnění na dítě. Od tohoto roku má i pan Novák daňové zatížení nulové až do konce sledovaného období.

Tab. 4.14 – Daňové zatížení poplatníků s minimální mzdou v letech 2000 - 2015

	Minimální mzda			
	Svoboda		Novák	
	ETR	Δ v % bodech	ETR	Δ v % bodech
2000	2,6 %	--	8,5 %	--
2001	1,6 %	-1	8 %	- 0,5
2002	1,6 %	0	8 %	0
2003	1,6 %	0	8 %	0

2004	1,1 %	-0,5	8 %	0
2005	0 %	- 1,1	8 %	0
2006	0 %	0	4 %	- 4
2007	0 %	0	4 %	0
2008	0 %	0	0 %	- 4
2009	0 %	0	0 %	0
2010	0 %	0	0 %	0
2011	0 %	0	0 %	0
2012	0 %	0	0 %	0
2013	0 %	0	0 %	0
2014	0 %	0	0 %	0
2015	0 %	0	0 %	0

Zdroj: vlastní zpracování

b) Daňové zatížení poplatníků s průměrnou mzdou

Opět největší daňové zatížení ve srovnávaném období mají poplatníci v roce 2000. O rok později dochází k poklesu ETR jak u pana Svobody, tak i u pana Nováka v důsledku zvýšení nezdanitelných částí základu daně na poplatníka i na vyživované dítě i přes zvýšení hraničních částek základu daně pro určení daňového pásma. V letech 2002 a 2003 nedochází u našich poplatníků ke změně a efektivní sazba daně zůstává stejná jako v roce 2001 a u pana Nováka se nemění až do roku 2005. V roce 2004 klesá daňové zatížení pana Svobody v důsledku zvýšení nezdanitelné části ZD na vyživované dítě a v roce 2005 dochází opět k poklesu vlivem přechodu nezdanitelné části ZD na vyživované dítě v daňové zvýhodnění. Od roku 2006 se snižují sazby daně v jednotlivých pásmech, zvyšují se hraniční částky ZD pro určení daňového pásma a zároveň přechází další nezdanitelné části ZD do slev na dani. Vzhledem k těmto změnám dochází k poklesu ETR u obou poplatníků. Rok 2007 má stejné parametry jako rok 2006 a tedy daňové zatížení poplatníků se nemění. V roce 2008 se mění způsob stanovení základu daně, progresivní sazba daně přechází na sazbu lineární a výrazně se zvyšují slevy na dani a daňové zvýhodnění, proto klesá poplatníkům ETR. V roce 2009 se snižuje pojištění hrazené zaměstnavatelem a to zapříčinilo pokles daňového zatížení obou poplatníků. V roce 2010 klesá ETR pana Svobody, protože se zvyšuje daňové zvýhodnění. Rok 2011 přináší oběma poplatníkům vyšší daňové zatížení, jelikož se snížila sleva na dani na poplatníka. V roce 2012 se vrací původní výše slevy na dani na poplatníka a zároveň se zvyšuje daňové zvýhodnění, to zapříčiní snížení ETR. Rok 2013 a 2014 zůstává neměnný a v roce 2015 klesá ETR poplatníka Svobody zvýšením daňového zvýhodnění na druhé vyživované dítě.

Tab. 4.15 - Daňové zatížení poplatníků s průměrnou mzdou v letech 2000 - 2015

	Průměrná mzda			
	Svoboda		Novák	
	ETR	Δ v % bodech	ETR	Δ v % bodech
2000	11 %	--	14,4 %	--
2001	10,5 %	- 0,5	13,8 %	- 0,6
2002	10,5 %	0	13,8 %	0
2003	10,5 %	0	13,8 %	0
2004	10,2 %	- 0,3	13,8 %	0
2005	10,1 %	- 0,1	13,8 %	0
2006	9,1 %	- 1	12,9 %	- 0,9
2007	9,1 %	0	12,9 %	0
2008	5,8 %	- 3,3	12,5 %	- 0,4
2009	5,7 %	- 0,1	12,3 %	- 0,2
2010	5,1 %	- 0,6	12,3 %	0
2011	5,5 %	+ 0,4	12,7 %	+ 0,4
2012	3,9 %	- 1,6	12,3 %	- 0,4
2013	3,9 %	0	12,3 %	0
2014	3,9 %	0	12,3 %	0
2015	3,2 %	- 0,7	12,3 %	0

Zdroj: vlastní zpracování

c) Daňové zatížení poplatníků s nadprůměrnou mzdou

Stejně jako v předchozích dvou výškách mezd je nejvyšší daňové zatížení u nadprůměrné mzdy v roce 2000. Rok 2001 je opět ovlivněn zvýšením nezdanitelných částí ZD, které zůstávají neměnné pro rok 2002 a 2003 a v roce 2001 dochází k poklesu daňového zatížení. V roce 2004 klesá ETR vlivem zvýšení nezdanitelné části ZD na vyživované dítě. V roce 2005 se zvyšuje daňové zatížení poplatníka Svobody v důsledku přeměny nezdanitelné části ZD na vyživované dítě na daňové zvýhodnění. V roce 2006 došlo k poklesu sazeb, zvýšení hraničních částek ZD pro určení daňového pásma a k přeměně dalších nezdanitelných částí ZD na slevy na dani. I přes tyto skutečnosti efektivní sazba daně zůstává nezměněná. V roce 2008 kdy dochází k změně výpočtu základu daně, sazba daně přechází z progresivní sazby na sazbu lineární a výrazně se zvyšují slevy na poplatníka a daňové zvýhodnění na dítě, klesají efektivní sazby daně obou poplatníků. V roce 2009 dochází k dalšímu poklesu z důvodu snížení sazby sociálního pojištění hrazeného zaměstnavatelem za své zaměstnance. Pro rok 2010 se zvyšuje daňové zvýhodnění na dítě, proto klesá daňové zatížení pana Svobody. V roce 2011 se snižuje sleva na poplatníka, tedy zvyšuje se daňové zatížení obou poplatníků. V roce 2012 se zpětně zvýší sleva na poplatníka a zároveň se zvyšuje daňové zvýhodnění, proto klesají ETR obou

poplatníků. V roce 2013 dochází ke zvýšení daňového zatížení vlivem zavedení solidárního zvýšení daně. V roce 2014 dochází k minimálnímu poklesu daňového zatížení vlivem zvýšení maximálního vyměřovacího základu, který v důsledku zaokrouhlení není patrný v tabulce. Na rozdíl v roce 2015 už je tento rozdíl viditelný, jelikož změna maximálního VZ je významnější a zároveň se zvyšuje daňové zvýhodnění na druhé vyživované dítě u pana Svobody.

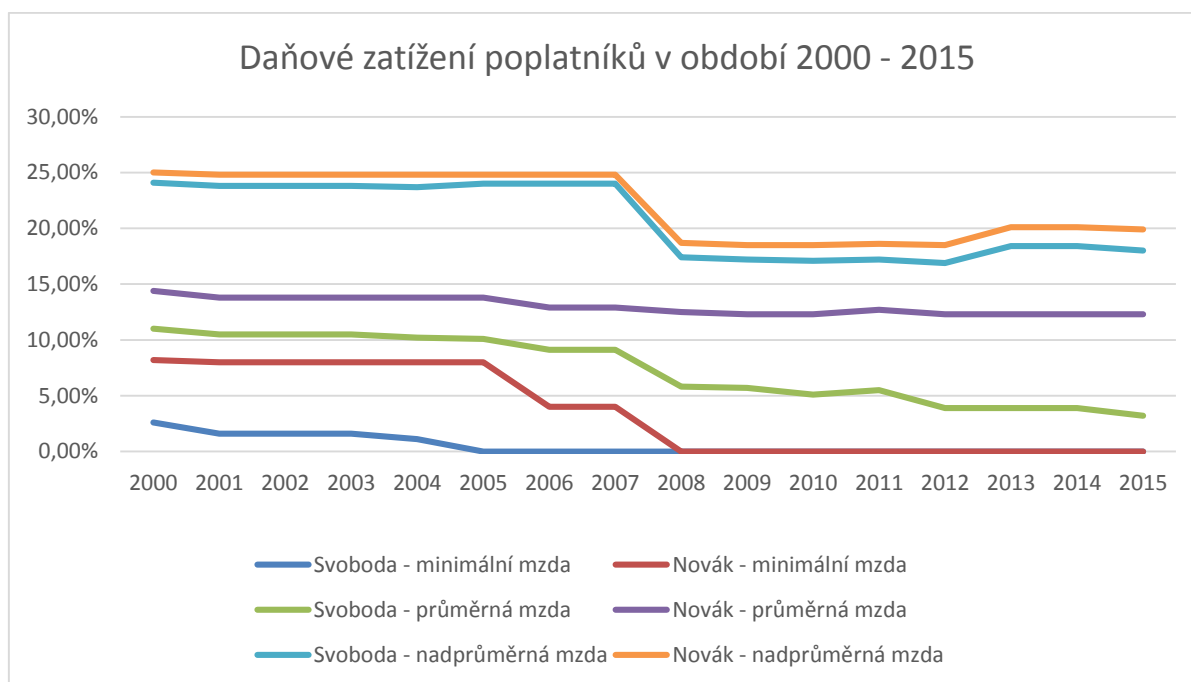
Tab. 4.16 - Daňové zatížení poplatníků s nadprůměrnou mzdou v letech 2000 - 2015

	Nadprůměrná mzda			
	Svoboda		Novák	
	ETR	Δ v % bodech	ETR	Δ v % bodech
2000	24,1 %	--	25 %	--
2001	23,8 %	- 0,3	24,8 %	- 0,2
2002	23,8 %	0	24,8 %	0
2003	23,8 %	0	24,8 %	0
2004	23,7 %	- 0,1	24,8 %	0
2005	24 %	+ 0,3	24,8 %	0
2006	24 %	0	24,8 %	0
2007	24 %	0	24,8 %	0
2008	17,4 %	- 6,6	18,7 %	- 6,1
2009	17,2 %	- 0,2	18,5 %	- 0,2
2010	17,1 %	- 0,1	18,5 %	0
2011	17,2 %	+ 0,1	18,6 %	+ 0,1
2012	16,9 %	- 0,3	18,5 %	- 0,1
2013	18,4 %	+ 1,5	20,1 %	+ 1,6
2014	18,4 %	0	20,1 %	0
2015	18,1 %	- 0,3	19,9 %	- 0,2

Zdroj: vlastní zpracování

Propočty v tabulkách 4.14 – 4.16 jsou pro lepší viditelnost změn znázorněny v následujícím grafu.

Graf 4.1 – Vývoj daňového zatížení poplatníků v období 2000 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový pokles daňového zatížení u minimální mzdy ve sledovaném období je u pana Svobody ve výši 2,6 procentních bodů a u pana Nováka 8,2 procentních bodů. U minimální mzdy ovlivněné daňovým zvýhodněním je daňové zatížení nesrovnatelné s ostatními změnami, protože efektivní sazba daně znamená, kolik procent na dani skutečně odvede poplatník ze svých příjmů, ale už nezohledňuje daňový bonus vyplacený poplatníkovi. U průměrné mzdy se efektivní sazba daně celkově snížila u pana Svobody o 7,8 procentních bodů a u pana Nováka o pouhých 2,1 procentních bodů. Daňové zatížení nadprůměrné mzdy kleslo u pana Svobody o 6,1 procentních bodů a u pana Nováka o 5,1 procentních bodů. U obou poplatníků byl pokles ve sledovaném období větší, ale po roce 2013 kdy vláda zavedla solidární zvýšení daně, se efektivní sazba daně zvýšila, i když od roku 2013 má opět klesající charakter.

Kromě výpočtu, který jsme použili pro porovnání, může efektivní sazba daně zohlednit kromě daňového zatížení poplatníka i zatížení z pohledu pojistného. Vzorec by byl sestaven jako:

$$ETR_{T+SI} = \frac{\text{daň} + SP + ZP (\text{zaměstnanec})}{\text{hrubá mzda}} \quad (4.2)$$

Jelikož je pojistné počítáno vždy z hrubé mzdy a mění se pouze procentní sazba, měnila by se efektivní sazba daně v závislosti na změně sazby pojistného.

4.14.1 Komparace variant zdaňování příjmů

Pokud bychom srovnávali daňové zatížení poplatníků při různém stanovení základu daně jako je:

- hrubá mzda,
- hrubá mzda snížená o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnancem,
- hrubá mzda zvýšená o sociální a zdravotní pojištění hrazeného zaměstnavatelem,

při průměrné hrubé mzdě, s podepsaným prohlášením poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a s uplatněním daňového zvýhodnění na dvě vyživované děti, za předpokladu, že vycházíme z částek pro rok 2015, zjistíme, že nejvýhodnější variantou pro poplatníky je stanovení základu daně jako hrubá mzda snížená o pojistné zaměstnance.

Tab. 4.17 – Rozdíl mezi hrubou mzdou a superhrubou mzdou

	HM – pojistné za zaměstnance	HM	SHM
Hrubá mzda	26 611	26 611	26 611
Sociální pojištění 25 %	6 653	6 653	6 653
Zdravotní pojištění 9 %	2 395	2 395	2 395
Zdravotní pojištění 4,5 %	1 198	1 198	1 198
Sociální pojištění 6,5 %	1 730	1 730	1 730
Základ daně	23 683	26 611	35 659
Zaokrouhlení	23 700	26 700	35 700
Záloha na daň 15 %	3 555	4 005	5 355
Sleva na dani	2 070	2 070	2 070
Záloha na daň po slevách	1 485	1 935	3 285
Daňové zvýhodnění	2 434	2 434	2 434
Z toho:			
snížení zálohy na daň	1 485	1 935	2 434
daňový bonus	949	499	0
Odvedená záloha na daň	0	0	851
Čistá mzda	24 632	24 182	22 832
ETR_r	0 %	0 %	3,2 %

Zdroj: vlastní zpracování

5 Závěr

Cílem diplomové práce s názvem „Vývoj zdaňování příjmů ze závislé činnosti v České republice“ je podle platných právních předpisů k 1. 1. 2015 seskupení teoretických aspektů týkající se problematiky daně z příjmů fyzických osob, především závislé činnosti a jejich praktická aplikace na příkladech a porovnání daňového zatížení poplatníků v časovém období 2000 – 2015.

V druhé kapitole je rozebrán zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, který vymezuje pojmy subjekt daně, příjmy osvobozené od daně, příjmy které jsou a nejsou předmětem daně, základ daně a daňová ztráta, položky odčitatelné od základu daně, nezdánitelné části základu daně, slevy na dani a daňové zvýhodnění, sazbu daně, zálohy a další.

Třetí kapitola je specifikována na závislou činnost. Zabýváme se vývojem jednotlivých položek zákona o daních z příjmů od roku 1993 především pak vývoje nezdánitelných částí základu daně, následně slev na dani a daňového zvýhodnění, dále pak na vývoj sazeb daně z příjmů fyzických osob, maximálních vyměřovacích základů pro sociální a zdravotní pojištění, a v poslední řadě vývojem minimálních a průměrných mezd v České republice.

Ve čtvrté kapitole je srovnáváno zdaňování příjmů ze závislé činnosti v České republice u poplatníků ve vybraných letech v rozdílných výškách mezd a vliv na daňové zatížení těchto poplatníků.

Pro srovnání daňového zatížení v letech 2000 – 2015 jsme aplikovali metody výpočtu čisté mzdy na dvou různých poplatnících při minimální, průměrné a nadprůměrné mzdě platné pro rok 2015. Na základě propočtu v diplomové práci bylo zjištěno, že daňové zatížení poplatníků ve srovnávaném období klesalo.

Největší pokles zaznamenali poplatníci s minimální mzdou. Bezdětnému poplatníkovi se daňové zatížení snížilo o 8,2 procentních bodů. Poplatník se dvěma dětmi zaznamenal pokles daňového zatížení pouze o 2,6 procentních bodů, ale od roku 2005 kdy je místo nezdánitelné části základu daně uplatňováno daňové zvýhodnění na dítě, mu je vyplácen daňový bonus, který výpočet ETR nezohledňuje.

U poplatníka, který si uplatňuje daňové zvýhodnění s průměrnou mzdou, je daňové zatížení v průběhu let sníženo o 7,8 procentních bodů. U bezdětného poplatníka daňové zatížení také pokleslo, i když ne v takové míře jako u poplatníka s dvěma dětmi.

U poplatníků s nadprůměrnými příjmy daňové zatížení také klesalo, jednak výrazným poklesem daňové sazby z 32 % na 15 % a vývojem nezdanitelných částí základu daně, slev na dani a daňového zvýhodnění. Jen v roce 2013 došlo k značnému navýšení daňového zatížení vlivem zavedení solidárního zvýšení daně.

Pro výpočet zálohy na daň je důležitá jednak výše sazby daně, ale také způsob stanovení základu daně, nebo zda se pro úpravu základu daně použijí nezdanitelné části základu daně, slevy na dani a daňové zvýhodnění. Zatímco nezdanitelná část základu daně snižuje daňový základ, tak sleva na dani snižuje přímo daňovou povinnost. Do roku 2006 (u daňového zvýhodnění 2005) se pro úpravu základu daně používaly pouze nezdanitelné části základu daně, následně po roce 2005 a 2006 se upravovala vypočtená záloha na daň o slevy na dani a daňové zvýhodnění. Tato změna byla velice přínosná pro poplatníka s dětmi, jelikož se díky daňovému zvýhodnění mohla stát jeho záloha na daň zápornou a tato částka (pokud splnil podmínky) by mu byla vyplacena v podobě daňového bonusu. Pokud by zůstalo daňové zvýhodnění nezdanitelnou částí základu daně na vyživované dítě, jeho záloha na daň by byla kladná nebo nulová. Samozřejmě velký vliv na tyto položky má jejich výše, kterou si poplatníci mohou uplatnit.

Co se týče základu daně, pokud je stanoven jako hrubá mzda navýšená o částku povinného pojistného placeného zaměstnancem neboli superhrubá mzda, zdaní zaměstnanec své hrubé příjmy v roce 2015 do částky maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění ve skutečnosti sazbou 20,1 % (15 % ze 134), po překročení maximálního VZ pro SP je nutné zohlednit solidární zvýšení daně. V případě že základ daně stanoví jako rozdíl hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnancem je skutečná sazba 13,35 % (15 % z 89) z hrubých příjmů zaměstnance. Pouze v případě kdy by byl stanoven základ daně jako hrubá mzda byla by sazba daně 15 % (15 % ze 100). Optimální variantou zdaňování příjmů je tedy z pohledu poplatníka stanovení základu daně jako rozdíl hrubé mzdy a sociálního a zdravotního pojištění hrazeného zaměstnancem. Z pohledu státu, jejichž cílem je naplňování státního rozpočtu, je optimální variantou stanovení základu daně jako superhrubé mzdy.

Z tohoto pohledu bych navrhovala zavedení základu daně jako hrubé mzdy. Nedojde tak k ovlivnění částkou povinného pojistného placeného zaměstnavatelem ani zaměstnancem a výše zdanění odpovídá stanovené sazbě daně. Nemusí se ve výpočtu zálohy na daň zohledňovat

maximální vyměřovací základ pro sociální pojištění, ten bude hrát roli až při výpočtu čisté mzdy. Došlo by ke zrušení solidárního zvýšení daně, jelikož základ daně zaměstnanců by se neměnil v závislosti na výši příjmů a nadprůměrné příjmy by se zdaňovaly stejnou sazbou daně jako průměrné nebo podprůměrné příjmy. A pro úpravu základu daně bych volila kombinaci nezdavitelných částí základu daně, slev na dani a daňového zvýhodnění jak to bylo zavedeno po roce 2006 (2005).

Seznam použité literatury

Knihy:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Abeceda mzdové účetní 2014*. 24. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 608 s. ISBN 978-80-7263-851-2.

PELC, Vladimír a Petr PELECH. *Daně z příjmů s komentářem 2014*. 14. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 1120 s. ISBN 978-80-7263-867-3.

PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2014*. 22. aktualiz. Vyd. Olomouc: ANAG, 2014. 343 s. ISBN 978-80-7263-852-9.

PELECH, Petr. *Zdanění mezd, platů a ostatních příjmů ze závislé činnosti v roce 2013*. 21. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 2013. 423 s. ISBN 978-80-7263-798-0.

VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. Praha: ASPI, 2014. 427 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2014*. 12. vyd. Praha: VOX, 2014. ISBN 978-80-87480-23-6.

VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2008: praktický průvodce*. 4. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, 216 s. ISBN 978-80-247-2536-9.

VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2007: praktický průvodce*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007, 216 s. ISBN 978-80-247-2096-8.

VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2006: praktický průvodce*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006, 214 s. ISBN 80-247-1577-5.

VYBÍHAL, Václav. *Zdaňování příjmů fyzických osob 2005: praktický průvodce*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005, 216 s. ISBN 80-247-1232-6.

Zákony:

zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů,

zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád,

zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na zdravotní pojištění

zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

Internetové zdroje:

<http://www.businessinfo.cz>

<http://www.csas.cz>

<http://www.vupsv.cz/>

<http://portal.pohoda.cz>

<http://www.financnisprava.cz>

<http://portal.gov.cz/>

<http://www.mpsv.cz/>

<http://www.vzp.cz>

<http://www.finance.cz/>

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
DPFO	daň z příjmů fyzických osob
DZ	daňové zvýhodnění
ETR	efektivní sazba daně
FO	fyzická osoba
k.s.	komanditní společnost
NČ ZD	nezdanitelná část základu daně
PO	právnícká osoba
SP	sociální pojištění
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
v.o.s.	veřejná obchodní společnost
VZ	vyměřovací základ
ZD	základ daně
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZP	zdravotní pojištění
ZTP/P	zvlášť těžké postižení / průvodce

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 24. 4. 2015

Lada Vavrošová